

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİMDALI

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINI KONU ALAN MÜZİK
İÇERİKLİ LİSANS ÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ömer Mesut YAMANCI

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Temmuz-2018

KIRIKKALE

T.C.
KIRIKKALE ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MÜZİK BİLİMLERİ ANABİLİMDALI

KİTLE İLETİŞİM ARAÇLARINI KONU ALAN MÜZİK
İÇERİKLİ LİSANS ÜSTÜ TEZLERİNİN İNCELENMESİ
YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Ömer Mesut YAMANCI

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE

Temmuz-2018

KIRIKKALE

KABUL-ONAY

Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE danışmanlığında Ömer Mesut YAMANCI tarafından hazırlanan “Kitle iletişim araçlarını konu alan müzik içerikli lisansüstü tezlerinin incelenmesi” isimli bu çalışma jürimiz tarafından Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müzik Bilimleri Anabilim dalında Yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

23/07 /2018

İmza

Danışman: Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE .....

Başkan: Doç. Dr. Şebnem YILDIRIM ORHAN .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Tuğçe KAYNAK .....

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... /... /20..

( )

Enstitü Müdürü

KİŞİSEL KABUL/ AÇIKLAMA

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Kitle İletişim Araçlarını Konu Alan Müzik içerikli Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi” adlı çalışmanın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve faydalandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak faydalanılmış olduğunu beyan ederim.

.../07/2018

Ömer Mesut YAMANCI

ÖNSÖZ

Hem müzik alanında hem de iletişim alanında ihtisas yapmış birisi olarak bu iki alanın ayrılmaz bir bütün olduğunu ve birbirinden üst seviyede etkilendiğini tecrübe ettim. İki alanda da çalışmalar yapmak, müzik ve iletişim çalışmalarında yer almak en büyük isteğim olmuştur. Bu araştırmanında konusunu oluşturan işte bu istek ve düşüncedir. Benim gibi hem müziğe hem de iletişime ilgi duymuş fakat ikisinden birisini seçmiş kişilerin olduğunu düşünerek, ileride iki alana da hakim olan müzik bilimci ve iletişim bilimcilerin yetişmesi en içten dileğimdir. Kim bilir belki bir gün üniversite ya da enstitü bazında bu dileğim gerçekleşmiş olur.

Duyduğum ilk sestten bugüne kadar müzik deryasında bir damla olabildiğim için Tanrı'ya sonsuz şükürler olsun. Türk Müziğine katkı sağlamış Türk kültürünü yüceltmiş olan gelmiş geçmiş tüm aşık, ozan, bilim adamı, eğitimci, araştırmacı ve yazarlarımızı minnetle yad ediyorum. Çalışmama başladığımda hayatta olmayan, fakat bitirirken cıvıltısıyla ve neşesiyle kulağıma en güzel ezgiyi fısıldayan canım oğlum Yağız Alp'e, birlikte yaşamının ve mücadelenin hayatın kendisi olduğunu hissettiren güzel eşim Elif'e, Babam Salih YAMANCI ve Annem Satı YAMANCI'ya şükranlarımı sunuyorum.

Müzik lisans eğitimi başlangıcından, yüksek lisans tez aşamasına kadar beni destekleyen, öğreten, güler yüzlü, iyilik ve ustalık timsali danışmanım ve saygıdeğer hocam Prof. Dr. Öznur ÖZTOSUN ÇAYDERE'ye bana kattıkları için tüm kalbimle teşekkürlerimi sunuyorum.

Ömer Mesut YAMANCI

ÖZET

Müzik sanatı hem kültür hem de iletişim alanlarıyla iç içedir. Müziğin dili tabiri müziğin kendi içinde bir iletişiminin olduğu belirtmekte ve müzik yazısı olan nota bu durumu ispatlamaktadır. Müzik kültürünün gelecek nesillere aktarılmasında kitle iletişim araçlarının rolü çok büyüktür bir nevi kültür aktarıcılığı görevi görmektedir. Bu bağlamda kitle iletişim araçları ve müzik konusunda yapılan lisansüstü düzeyde pek çok araştırma mevcuttur. Araştırmaların alana katkı sağlaması açısından incelenmesi oldukça önemlidir. Bu açıdan araştırmada kitle iletişim araçlarıyla ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin incelenmesi amaçlanmıştır. “Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış lisansüstü tezlerin müzik konulu olanlarında sayı, tarih, amaç, önem, yöntem, üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalı ve anasanat dalı olarak bakıldığında mevcut durum nasıldır?” problemine ilişkin beş alt probleme cevap aranmıştır cevap aranmıştır.

Araştırmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemi model olarak ise “durum çalışması” kullanılmıştır. Araştırma’nın evrenini Ulusal Tez Merkezinde bulunan posta, telgraf, telefon, faks, gazete, fotoğraf, sinema, televizyon, radyo, uydu, internet, sosyal medya ve medya ile ilgili yazılmış olan 9525 lisans üstü tez oluşturmaktadır. Örneklemini ise Ulusal Tez Merkezinde bulunan kitle iletişim araçları ile ilgili yapılmış 9525 çalışmadan, müzik konulu olan 43 lisans üstü tez oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama tekniği olarak “doküman incelemesi” tekniği kullanılmıştır. Verilerin çözümlenmesinde ise “içerik analizi” tekniği kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgulara göre posta, telgraf, telefon, faks, fotoğraf, uydu ve sosyal medya kitle iletişim araçlarıyla ilgili çalışmaların yapılmadığı, yapılan çalışmaların sayısının özellikle doktora aşamasında oldukça az olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda araştırmada “müzik ve iletişim” alanı uzmanlarının yetiştirilmesi önerilmektedir. Uzmanların yetiştirilebilmesi için lisansüstü düzeyde enstitülere bağlı iki disiplini barındıran yeni bir bilim dalı açılabilir. Ayrıca lisans düzeyinde anadal ya da çift anadal kapsamında eğitim verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Müzik ve İletişim, Kitle, Kitle İletişim, Kitle iletişim Araçları, Sosyal Medya ve Müzik, Lisans Üstü Tezler

ABSTRACT

Music art is within one another with culture and communication fields. The term “the language of music” indicates that music has a communication within itself; and the notes, which are the writing of music, proves this situation. In transferring musical culture to future generations, the role of mass media is very important, they have the duty of some kind of being *culture transferrers*. In this context, there are many studies conducted on mass media and music at the graduate level. It is very important to examine the studies in terms of contribution to this field. In this context, it was aimed with the present study to examine the theses on music written about mass media. In the present study, the answer was sought for five subproblems of the problem “How is the present situation in the post-graduate theses that had the subject matter as music and that were written on mass media in terms of numbers, dates, purposes, importance, methods, universities, institutes, departments, and main art departments.

The Qualitative Research Method was used as the method , and the "Case Study" was used as the model in the study. The universe of the study consisted of 9525 post-graduate theses conducted on mail, telegram, telephone, fax, newspaper, photograph, cinema, television, radio, satellite, the Internet, social media and media, which are present in National Theses Center. The sampling of the study consisted of 43 pos-graduate theses, which were conducted on music and which were selected from among the 9525 theses on mass communication means in National Theses Center. The "Document Review" method was used as the data collection technique in the study. In analyzing the data, the "Content Analysis" technique was used. According to the findings obtained in the study, it was concluded that studies on mail, telegram, telephone, fax, photograph, satellite and social media mass communication means were not conducted; and the ones that existed in the literature were very few in number especially at doctorate level.

Key Words: Music, Music and Communication, Mass, Mass Communication, Mass Communication Means, Social Media, Graduate Theses

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Anabilim Dalı

TDK: Türk Dil Kurumu

THM: Türk Halk Müziği

TRT: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu

TV: Televizyon

vb. ve benzeri

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan tezlerden müzik konulu olanların sayıları.....	27
Tablo 2. Kitle iletişim araçlarından “Radyo” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	28
Tablo 3. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	29
Tablo 4. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	30
Tablo 5. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	31
Tablo 6. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	32
Tablo 7. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar	32
Tablo 8. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan yüksek lisans tezleri.....	33
Tablo 9. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan doktora tezleri	33
Tablo 10. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan sanatta yeterlilik tezleri.....	34
Tablo 11. Kitle iletişim araçlarından "Radyo” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	34
Tablo 12. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	36
Tablo 13. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	38
Tablo 14. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	40

Tablo 15. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	42
Tablo 16. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları	42
Tablo 17. Kitle iletişim araçlarından “Radyo” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	44
Tablo 18. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	46
Tablo 19. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	48
Tablo 20. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	50
Tablo 21. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	53
Tablo 22. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri	53

İÇİNDEKİLER

KABUL-ONAY	i
KİŞİSEL KABUL/ AÇIKLAMA	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
TABLOLAR LİSTESİ.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	2
1.2. Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	2
1.4. Araştırmanın Önemi.....	3
1.5. Sayıtlar.....	3
1.6. Sınırlılıklar	3
KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	4
2.1. Müzik Kavramı	4
2.2. Kültür Kavramı	5
2.3. Kültür ve Müzik ilişkisi	7
2.4. İletişim kavramı	8
2.5. Müzik ve İletişim ilişkisi	10
2.6. Kitle Kavramı.....	11
2.6. Kitle ve Müzik İlişkisi	12
2.7. Kitle İletişim Araçları	13
2.7.1. Radyo	15
2.7.2. Televizyon.....	16
2.7.3. Sinema.....	16
2.7.4. Telefon	18
2.7.5. Gazete	18
2.7.6. Fotoğraf.....	19
2.7.7. İnternet	20

2.7.8. Posta.....	21
2.7.9. Telgraf.....	21
2.7.10. Faks.....	22
2.7.11. Uydu.....	22
2.7.12. Medya	23
2.7.13. Sosyal medya	23
YÖNTEM	25
3.1. Araştırma Modeli	25
3.2. Evren ve Örneklem	25
3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi.....	25
BULGULAR VE YORUMU	27
SONUÇLAR VE ÖNERİLER.....	55
5.1. Sonuçlar	55
5.2. Öneriler	59
KAYNAKÇA.....	61

I. BÖLÜM

GİRİŞ

İletişim tarihinin insanlık tarihi kadar eski olduğu bilinen bir gerçektir. Geçmişte birçok problemi çözmede, hayatı kolaylaştırmada kullanıldığı gibi günümüzde de hem bireysel hem de toplumsal açıdan iletişime ihtiyaç duyulmaktadır. İletişim denilince akla ilk olarak gelen haberleşme kavramı birçok evreden geçmiş günümüzde kitleleri buluşturacak konuma gelmiştir. İletişim, ilk başlarda haberleşme ihtiyacı olarak düşünülürken, günümüzde teknolojideki büyük ilerlemeler sayesinde hayatımızın her anını paylaşma haline dönüşmüştür. Haberleşmeden sosyalleşmeye doğru bir eğilim göstermiştir. Hiç şüphesiz müzik bilimi-sanatı da bu sosyalleşme eğiliminden payını almıştır.

“Tarih öncesi devirlerde kimi toplulukların, uzaktaki diğer topluluklarla iletişim kurmak maksadıyla bazı nesnelere vurarak ya da kimi hayvan boynuzlarını ve kemiklerini üfleyerek çıkardıkları seslerle veya ateşin dumanını yönlendirerek haberleşmeye çalıştıkları bilinmektedir” (Uçan, 1996: 42).

İletişim, yaşantımızı anlamlı hale dönüştüren insani bir olgudur. Yaşadığımız çevreyle paylaşımlarda bulunmamızı sağlayan iletişimidir (Mutlu, 1995: 168-169).

“İletişim, bilgi alışverişi, karşılıklı ileti aktarımı, iletim eyleminin çift yönlü görünümü; bir taraftan öbür tarafa bir bilginin, bir duygunun, bir düşüncenin aktarımıdır” (Güz, 2002: 184).

Müzik, sözlerle ifade edilemeyen bazı duygu ve düşüncelerin anlamlı melodilerle karşı tarafa aktarılması olarak iletişimle ortak bir paydada buluşmaktadır. İletişimde ilerlemenin en önemli yolu Kitle iletişim araçlarını geliştirmektir. Bu araçlar geliştikçe birçok yeniliği de beraberinde getirdi. Sanatsal etkinlikleri kitlelere ulaştırmada büyük kolaylıklar sağlandı. Özellikle müzik alanında yapılan paylaşımlar, bilgi alışverişi ve video klipler bunlardan bazılarıdır. Teknolojideki büyük gelişmelerden etkilenen müzik amatör bir ses kaydından dijitalleşen kusursuz ses taklitlerine ulaşmıştır. Günümüzde de insanların kendi müzik zevklerini kitlelerle buluşturması saniyelere kadar inmiş bulunmaktadır.

Görüldüğü gibi iletişim ve müzik disiplinleri geçmişte ve günümüzde sürekli etkileşim içinde olmuşlardır. Müziğin kimi zaman yazılı basın olarak gazetede bir köşe yazısında, kimi zamanda işitsel olarak Radyo programlarında ve kimi zamanda Sinema-Televizyonda görselin altında yer aldığı görülmektedir.

Kitle iletişim araçlarını konu alan müzik içerikli lisansüstü tezlerin incelenmesi isimli bu çalışma müzik ve kitle iletişim araçları alanında kimler hangi çalışmaları yapmış onu incelemektedir. Ayrıca müziği kitle iletişim araçlarıyla nasıl birleştirmişler, çalışmalar hangi üniversitelerde ve hangi bölümlerde yapılmış, kitle iletişim araçları ile ilgili yapılmış lisansüstü çalışmalarda müziği hangi konuda ele almışlar gibi sorulara cevap bulmak ve mevcut durumu ortaya koymak için yapılmıştır.

1.1. Problem Durumu

Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış lisansüstü tezlerin müzik konulu olanlarında sayı, tarih, amaç, yöntem, üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalı ve anasanat dalı olarak bakıldığında mevcut durum nasıldır?

1.2. Alt Problemler

- Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan tezlerden müziği konu alan tezlerin sayısı kaçtır?
- Tezler hangi yıllarda yazılmıştır?
- Tezlerin yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik türlerine göre genel durumu nasıldır?
- Tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalı ve anasanat dalları hangileridir?
- Tezlerin yazılma amacı ve kullanılan yöntemi nedir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Çalışma kapsamında Kitle İletişim araçları ile ilgili yapılmış çalışmalardan, Müzik konulu akademik tez çalışmaları incelenmiştir. İncelenen tezlerin sayısı, tarihi, amacı, yöntemi, yazıldıkları anabilim dalı, bilim dalı ve anasanat dalı gibi unsurları belirlemek çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Bu çalışma kitle iletişim ve müzik konusunda yapılacak diğer araştırmalara tarama/değerlendirme çalışması olarak istatistik sunması bakımından önemlidir.

1.5. Sayıtlar

Bu çalışmada;

- Ulusal tez merkezinde bulunan 43 adet müzik konulu lisans üstü tezin araştırmanın amacı doğrultusunda yeterli olduğu,
- Ulaşılan tezlerin geçerli olduğu,
- Kullanılan kaynaklardan elde edilen bilgi, görüş ve düşüncelerin doğruluğu,
- Kullanılan kaynakların geçerli ve güvenilir olduğu,
- Kullanılan yöntem ve tekniklerin araştırma konusuna uygun olduğu önemli sayıtlar arasındadır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- Kitle iletişim araçlarından posta, telgraf, telefon, faks, gazete, fotoğraf, sinema, televizyon, radyo, uydu, internet, sosyal medya ve medya gibi belirlenen 13 anahtar kelime ile,
- Ulusal tez merkezinde bulunan 13 anahtar kelime ile belirlenmiş 9525 tezdten müzik konulu olan 43 tez ile,
- Seçilen yöntem ve kullanılan kaynaklarla,
- Araştırmacının zamanı, bilgi kaynakları, meslek tecrübesi ve maddi imkânlarıyla sınırlıdır.

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Müzik Kavramı

Müziği, hayatın akışı içinde duyduğumuz tüm seslerin içinden dikkatimizi çekebilen ve bize bir şeyler anlatabilen düzenli ve anlamlı sesler bütünü olarak düşünebiliriz. Kişiden kişiye değişen öznel bir yapısı vardır. Kimileri müziğin içinde sürekli bir düzen uyum ararken, kimileri ise doğal ve dağınık halde olan seslerden ezgilerden hoşlanır. Müzik, insanın içinde bulunduğu ruh haliyle harmanlanmış duygu yüklü sesler topluluğudur.

“Bugüne kadar çok çeşitli biçimlerde tanımlanan müzik; duygu, düşünce, tasarım ve izlenimleri, belirli bir amaç ve yöntemle, belirli bir güzellik anlayışına göre birleştirilmiş seslerle işleyip anlatan estetik bir bütündür” (Uçan, 2005: 10).

Attali (2014: 16)’ye göre müzik: “Bir tür dil ve iletişim aracı olarak, geçmişten bu yana insanlığın hayatında var olan ve insanoğlunun yaratıcılığını göstermede kullandığı dolambaçlı bir yol” olarak tanımlamaktadır.

Müzik aslında anlatmak istediğimiz duyguyu ve düşünceyi sesleri kullanarak estetik kaygılar taşıyarak amacımız doğrultusunda ifadeye çevirme işidir.

İnsanoğlunun kendini arayış serüveninde müzik daima eşlik etmiştir. Müziğin insanı etkilemesi konusunda ortada bir gerçek vardır bu da müziğin içinden geçmediği, etkilemediği insan sayısı yok denecek kadar az olmasıdır. Müzik kimi zaman insanın kendini ifade ederken seslerle oynama işi, kimi zamansa seslerle oynayan kişinin ifade ettiği şeyde kendini bulma işidir.

Amatör ya da profesyonel olarak müzikle uğraşan insanlar, müzik isimli bu duygusal yönü ağır basan bilim dalı için tanımlar yapma gereği duymuşlardır.

“Sanat olarak müzik; duygu, düşünce tasarım ve izlenimleri veya başka gereçlerin de katkısıyla belli durum, olgu ve olayları, belli durum ve amaç ve

yöntemle, belli bir güzellik anlayışı ile birleştirilip düzenlenmiş uyumlu seslerle, estetik bir yapıda işleyip anlatan bir bütündür” (Uçan, 1996: 16).

“Müzik; en eski çağlardan bu yana yayılma alanındaki sonsuzluğu ile birey ve toplumları düşünsel olarak en çok etkilemiş bir sanattır. Önceleri büyüsel, sonraları dinsel, eski Mezopotamya uygarlıklarından bu yana eğitsel amaçla toplumun hizmetinde olmuştur” (Akkaş, 2005: 8).

“Müzik, insanları müzisyen, dansçı ya da dinleyici olarak özel biçimlerde bir araya getiren toplumsal bir faaliyettir” (Kaplan, 2005: 79).

“Müzik, İnsan kulağının özelliklerine uygun olarak kurulmuştur. Çok sayıdaki ses alanından daha az bir ses sayısı müzikte kullanılmaktadır. Ses kurallarının tümü müzik alanında geçerlidir. İnsanlar daha az güç gerektiren bir alanı müzik için kullanırlar. Müzik alanından daha dar bir alan konuşma alanıdır ve bu alanda müzik kurallarının tümü geçerlidir” (Kaplan, 2008: 17-18).

Müzik, çeşitli kaynaklarda güzellik ve duygusallığı ifade etmek için kullanılan sanat dalı olarak tanımlanmaktadır. Bu duyguları ifade ederken insan sesinden ya da çalgılardan yararlanılmaktadır.

Yukarıdaki tanımlara bakıldığında müzik hem sanat olarak hem de bilim olarak büyük önem arz etmektedir. Güzel sanatlar arasında en eski tarihli ve en kapsamlı bilim dalı olan müzik insanın vazgeçilmezleri arasındadır. Görülen o ki hisler, duygular ve insanlar var olduğu sürece müzikte var olacak duyguların iletilmesinde köprü görevi görecektir.

2.2. Kültür Kavramı

Çok kapsamlı ve soyut bir kavram olan kültür kavramını tanımlamak oldukça zordur. Bu sebeple kültürün tanımı yapılırken genellikle sınırlandırmalara ya da gruplandırmalara gidilmektedir. Örneğin; toplumun damak lezzetini işaret eden “yemek kültürü” veya özel günlerde oynanan oyunlar için “eğlence kültürü” vb.

Kültür kavramını bir yaşam şekli olarak düşünebiliriz sonuçta yaşadığımız toplumda birçok gelenek ve görenek bulunmaktadır. İşte kültürü bu kalıplaşmış yaşam şekillerine uymak, kabul etmek ya da sindirmek olarak tanımlayabiliriz. Tam

aksini düşünecek olursak bir toplumun yapısına ayak uyduramayıp kendi değer yargılarıyla yeni bir kültür oluşturma eylemi olarak da görülebilir.

Özlem (1992: 15)'e göre kültür: “Çok zengin içeriğe sahip olan bir kavramdır. Kültürün birçok anlama geldiğini ve genellikle anlamlarının yapıcı anlamlarına geldiğini söylemektedir. Kültürün anlamının Latince'den türetilmiş olduğunu işaret etmektedir”.

“Kültür; insanların insanlarla kendi içsel çevreleri ile ve doğa ile karmaşık etkileşimleri sonucunda sürekli olarak ürettikleri, biriktirdikleri, tükettikleri, değiştirdikleri, geliştirdikleri somut ve soyut tüm yaşam varlıklarıdır” (Günay, 2011: 100).

En basit haliyle kültür bilerek ya da farkında olmadan edindiğimiz, bilgilerdir. Edindiğimiz bu bilgileri özellikle davranışlarımızla yansıtırız. Bir davranışta bulunmadan önce karşımızdaki kişilerin davranışına bakar ve ona göre bir davranış şekli oluştururuz (Baygal, 2010: 5).

Kültür'ü bir toplumun geçmişten geleceğe uzanan süreci içinde oluşturduğu değerler bütünü olarak tanımlayabiliriz. Ayrıca kültür, hars ve ekin anlamlarına da gelmektedir.

“Kültür, doğuştan başlayarak bilinçli ya da bilinçsiz edindiğimiz, içimize sindirdiğimiz, özümlediğimiz bilgilerin tümüdür. Bu bilgiler dış dünyaya davranışlarımızla, yaptığımız araç ve gereçlerle yansır. Bu bilgilerin ışığında karşımızdaki insanların davranışlarını yorumlar, yorumladıktan sonrada ona göre bir davranış şekli oluştururuz” (Erdener, 1992, Akt. Kaplan, 2008: 21-22).

Sadık Kemal Tural (1992: 14)'a göre kültür: “Bir mirastır. Milletler dünyada dil, kültür ve tarih mirasıyla yer alır. Kültür mirasları bireyin ve toplumun kökleşmesini sağlarken aynı zamanda geçmişlerine de tanıklık eder. Geleceğin şekillenmesini sağlarlar. Kültürün şekillendirdiği bir diğer öge ise sosyal yapıdır. Sosyal yapı kişileri ortak noktada birleştirebilen bir yaşam biçimidir”

Kültür dendiğinde, ilk akla gelen insan yaşamındaki belli bir oluşum, belli bir yandır. Bu yan çoğunlukla sanatta ve insan davranışında ince ve güzel olana indirgenir. Dolayısıyla, kültür, kendi içinde bağımsız bir veya birkaç alan (tiyatro, sinema, resim, mimarlık...) içinde sınırlanmıştır. Aslında, kültürü kesinlikle toplumsal yaşamın sanat ve edebiyat gibi belli bir alanına ve anına sıkıştırmamak gerekir. “Kültür insanın toplumsal yaşamının her alanındaki

kendisini ve kendisinin alanı (veya olduğunu sandığını) ifadesidir; çünkü kültür, insanın kendi yaşamını geçmişten gelen tecrübeler ve birikimlerle ve kendi yarattıklarıyla nasıl ürettiğini anlatır. İnsan kendini nasıl üretiyorsa, insan odur ve bu üretme yolu onun kültürüdür (Erdoğan, 2001: 69).

Tanımlamalara bakıldığında kültür kavramının belirgin özelliği edinilen tecrübe, bilgi birikimi ve yaşantının bilinçli ya da bilinçsiz olarak geleceğe aktarılması ve zamanla davranışa dönüştürülmesidir. Ayrıca kültürün sahip olduğumuz, olacağımız maddi ve manevi birikimlerimizin tümü olduğu görülmektedir.

2.3. Kültür ve Müzik ilişkisi

Kültür tanımlamalarını bakıldığında kültürün aktarılan geleceğe taşınabilen bir unsur olduğu görülmektedir. En önemli sanat dallarından biri olan müzik sanatı da kültür aktarıcılı görevi görmektedir. Sanatın geleceğe aktarılması oluşturulan kültürler sayesinde olmaktadır. Müzik sanatı da kendi kültürünü oluşturup geleceğe aktarmaktadır.

Kültür kavramını incelerken insanın içinde yaşadığı toplumun onlarda bıraktığı izler, alışkanlıklar ve davranışlar olduğunu belirtmiştik. Bu açıdan müzikle olan ilişkisine baktığımızda ortaya dinlenen ya da yapılan müziğin bazı alışkanlıklardan etkilenmesi kaçınılmazdır. İnsan ya içinde yaşadığı toplumdan biriktirdiklerini yansıtır müziğe, ya da bildiğiyle yeni öğrendiği arasında bir harmanlama yaparak yeni bir müzik tarzı geliştirir.

“Ezgi sözlerinin istediği davranışlar, içerikleri, müziği kullanma alanları, işlevi, sembolik gücü, bütünleştirici ve ayırıcı gücü, estetik ölçüleri, kültür tarihine koşut müzik tarihi, besteciler, yaşamları, müzik ve kültür değişim oranları vb. konular, kültür-müzik dengesinin kavranması için birlikte değerlendirilmeyi gerektirir” (Demirsipahi, 1998, Akt. Kaplan, 2008: 24).

Müziği oluşturan unsurlar arasında kültür vazgeçilmez bir öğedir. Çok küçük yaşlardan itibaren sosyalleşen insan geçmişte biriktirdiği kültür birikimi mutlaka müzik beğenisine yansıtacaktır. Hem sosyolojik hem de kültürel anlamda etkileşim kaçınılmazdır.

Müzik tercihlerinin oluşmasında sosyal ya da psikolojik etkenlerin olduğu düşünülmektedir. Kişisel etkenlere göre de oluşan bu beğenileri çözebilmek için anlayabilmek için sürecin tamamının anlaşılması gerekmektedir (Şenel, 2013: 31).

Müzik bireyleri ruhsal açıdan beslemekte ve sanatın içine çekmektedir. Müzik dinlemek ya da yapmak bir kültür ürünüdür. Müziğin meydana getirdiği sesleri karşı tarafa iletme ve geleceğe aktarma olgusunu düşündüğümüzde ortaya “müzik kültürü” kavramı çıkmaktadır.

Müziğin kültürle olan ilişkisinde en çok tartışılan konuların başında beğeni kültürü gelmektedir. Müzik beğenisinin eğitime, çevreye, hayat şartlarına, hayal gücüne vb. bağlı olarak şekillendiği yapılan çalışmalarla ortaya konulmuştur.

2.4. İletişim kavramı

İletişim kavramının birçok tanımı yapılmıştır. İlk olarak aklımıza iki kişinin birbirini anlaması gelebilir. Bu kaba bir tanımda olsa iletişimin gerçekleşebilmesi için en az iki unsurun olması gerektiğinden doğru bir tanım olacaktır. Genel olarak bir şeyin ortaklaşa kullanılması anlamına gelmektedir. İletişim İngilizcedeki “communication” kelimesine karşılık gelmektedir.

İnsanoğlu için geçmişte de günümüzde de en önemli iletişim şekli yüz yüze iletişim olmuştur. Günlük yaşantılarında insanlar bu iletişim şeklini tercih etmektedir. Zamanla gelişen teknoloji sayesinde çeşitli araçlar sayesinde iletişim şekli kitle iletişimine doğru yönelmiştir (Yaylagül, 2006: 12).

Marangoz (2015: 21)'a göre iletişim: “insanlık tarihi ile başlayan ve sanayi devrimi ile farklı formlara bürünen bir yapı içindedir ve teknolojik gelişmeler bugün de gelişmektedir. Bugün araçlarla iletişim modelleri de değişmiştir. İnternet bunun en güzel örneğidir. İletişim toplumlari, kültürleri derinden etkilemeye devam etmektedir ve bugünkü iletişim, araçsal iletişimler sayesinde 50 yıl öncesinden katlarca daha hızlıdır ve iletişim evrimleşip gelişmeye devam edecektir. Dolayısıyla iletişimin ve iletişim modellerinin bu denli hızlı geliştiği dünyada iletişim ile ilgili kesin sınırlar ve kesin tanımlar da koymak oldukça zorlaşmaktadır; fakat iletişimin insan ve toplumdaki bağımsız olmadığı görülmektedir.

“İletişimi genel olarak "bilgi üretme, aktarma ve anlamlandırma süreci olarak açıklayabiliriz” (Dökmen, 2003: 19).

İnsanlık tarihi kadar eski olan iletişim insanlık ile başlayan bir olgu ve süreçtir. İnsanlar birçok şekilde iletişim kurmayı denemişlerdir. Kimi zaman ses

çıkartarak kimi zaman ise işaretler kullanarak. Şekilsel anlama iletişimin örneği ise mağara duvarlarına yapılan resimlerdir. Dilin gelişmesiyle sözlü iletişime yeni bir boyut kazanmıştır. Yazanında bulunmasıyla iletişim yazılı hale gelmiştir (Aziz, 2010: 21).

İnsanoğlu kendini ifade edebilmesi ve çevresiyle işbirliği yapabilmesi için iletişime ihtiyaç duymaktadır. Sosyal yaşantısı içerisinde her hareketimiz aslında kendimizi ifade etme biçimidir. Duruş şeklimiz hatta susmamız bile iletişim kurma kendimizi ifade etme şeklimizdir.

“İletişim alanı 1950’li yıllardan itibaren bağımsız bir disiplin olarak sosyal bilimler arasında yerini alır. Daha önceki dönemlerde siyaset bilimi, psikoloji, sosyoloji gibi diğer bilim dallarının etkisinde kalan iletişim bilimi tüm bu disiplinlerin de izini taşımaktadır. Alana yönelik farklı yaklaşımlar farklı iletişim tanımlarını da ortaya çıkarmıştır. Bu tanımlar iletişimin ayrı ayrı öğelerini vurgulamaktadır” (Yumlu, 1994: 8).

İletişim, duygu ve düşünce paylaşımıdır. Hayat içerisinde edindikleri tecrübeleri bir birlerine aktaran bireyler bir olay karşısında benzer ya da farklı tepkiler verebilirler. Toplum içinde oluşan gelişmelerden bir birlerini haberdar ederler ve paylaşımlarda bulunurlar (Oskay, 2005: 7).

İletişim sözcüğünün anlamı zamanla genişlemiş ve ortak bir noktada buluşmak, aynı duyguları paylaşmak, duyarlı olmak anlamları içinde kullanılmaya başlamıştır. İletişim yıllar geçtikçe kişiye göre toplumlara göre değişse bile değişmeyen tarafı paylaşmak ve etkilenmek olacaktır (Tokgöz, 2015: 19).

Dolayısıyla iletişime yönelik yapılan tüm tanımlar, tanımı yapanların yaklaşımına göre değişiklik göstermektedir. Bunlar içinde en azından iki temel yaklaşımı saptamak olanaklıdır: Buna göre ilk yaklaşım, sürecin iletişim yönünü öne çıkarmaktadır. Bu, “gönderici-mesaj-kanal-alıcı” şeklindeki çizgisel modelle karakterize olan bir yaklaşımdır. Bu tür modeller, bir fikrin, duygunun, tutumun birinden bir başkasına nasıl aktarıldığını ortaya koymaya çalışmaktadır. Diğer yaklaşım ise karşılıklılık ve ortak algılama, paylaşma gibi unsurların altını çizmektedir. Nitekim iletişim kavramının tarihine bakıldığında, iletilimsel/meکانیک çizgisel tür iletişim tanımından; karşılıklılık/ortak algulamalar türündeki iletişim tanımına doğru bir eğilimin bulunduğunu saptamak mümkün olmaktadır (Mutlu, 2008:141-142, Akt. Bal, 2013: 7).

İletişim kavramı insanlar için ilk önce haberleşme olarak önem taşısa da dünya geliştikçe uzaklar yakın oldukça bu önem yerini sosyalliğe ve anı paylaşma durumuna dönüşmüştür. İnsanlar kitleler halinde birbiriyle iletişim kurabilmekte ve

anında örgütlenebilmektedir. Günümüzde teknolojik gelişmeler sayesinde haberleşme kaygısı tamamen ortadan kalkmış ve hatta iletişime geçmenin onlarca yolu icat edilmiştir. İletişimin bu kadar gelişip hızlandığı çağımızda halen karşısındaki insanla anlaşamayan kişilerin bulunması teknolojik gelişmelerin her sorunu çözemediğinin belirtisi olarak görülmektedir.

2.5. Müzik ve İletişim ilişkisi

İletişimin kurulabilmesi için iki taraf olmalı ve bu taraflardan birisi diğerine bir mesaj verebilmeli. İşte tamda bu durumda müziğin bir mesaj verme gücünün olduğu bilinmektedir. İnsanın kendisi hakkında karşı tarafa bir fikir verebilmesi bu şekilde de olabilir. Kendi iç dünyanızı yansıtan müzikler dinleyebilir, çalgınızı kendi stilinizle-tavrınızla çalabilir ve kendinize göre bir şarkı söyleme tekniği geliştirebilirsiniz. İşte bu gibi durumlar müziğin iletişimde kullanılmasına birer örnek olabilir.

Albayrak (2015: 3)'a göre “Kendini ifade aracı olarak ortaya çıkan müzik, insanların, dolayısıyla da toplumların amaçladıkları noktaya gelmekte kullandıkları bir güçtür. Çünkü müzik sayesinde verilmek istenen mesajlar, etkili ve kolay bir şekilde geniş topluluklara iletilir. Topluluklar arasında iletişim kurup, var olan sorunun çözümü için harekete geçmeleri sağlanır”.

“Bir iletişim aracı olma boyutuyla müzik; insanların bireysel ve sosyal kimliklerini dışa vurdukları, hissettirdiği duygular aracılığıyla kendilerini ifade ettikleri bir araç olarak sosyal işlevlere sahiptir. Müziğin sosyal işlevlerini öz kimlik, kişiler arası ilişkiler ve duygu durumu olmak üzere üç sınıfta toplamışlardır” (Hargreavers, North, 1999: 79, Akt. Özdemir, 2014: 40).

İletişim için duyu organlarına ihtiyaç duyarız. Bu duyu organlarından kulak müzik için en önemli duyu organıdır. Yalnızca kulak yeterli olmamakta mutlaka işitme olmalıdır. İşitme içinde sesi meydana getiren bir kaynak, iletim ve alıcının olması gerekir. İnsanoğlu müzikle her zaman iç içe olmuştur. İnsanoğlu kendini geliştirdikçe müzik yapmaya ve bestelemeye başlamıştır. Bu bestelere sözler ekleyerek karşı tarafa duygu ve düşüncelerini aktarabilmiştir (Marangoz, 2015: 23).

Müzikal iletişimin nasıl gerçekleştiğine ilişkin birçok model geliştirilmiştir. Bu modellerin büyük çoğunluğu Shannon ve Weaver tarafından geliştirilen Enformasyon Kuramı veya bir diğer ismiyle Matematiksel İletişim

Kuramından ilham almaktadır. 1949 yılında Claude Elwood Shannon (1916-2001) ve Warren Weaver'ın (1894-1978) ortaklaşa gerçekleştirdikleri çalışma, ana akım iletişimi kuramları arasında yer almaktadır. Kitle iletişim kuramları açısından oldukça önemli olan bu model, sadece kitle iletişiminin değil, görüldüğü üzere müzikal iletişimin ve ayrıca bilgisayar ve elektronik gibi disiplinlerin de yararlandığı temel modellerden biridir. Modelde ilk unsur iletilmesi için mesajlar üreten bilgi kaynağıdır; üretilen mesaj araç tarafından vericinin alabileceği sinyallere dönüştürülür ve mesaj alıcıya ulaşır (Yaylagül, 2008: 47, Akt. Özdemir, 2014: 42).

“Tarihte müzikal iletişimin müzik sanatına soluk kazandıran üç köklü aşaması vardır. Bunlardan birincisi, yalnızca bir nota yazısı özelliğindeki “müzik yazısı”nın kullanılmaya başlamasıdır. İkincisi, müzik yazısının çoğaltılmasını ve notaların çok sayıda müzikçiye iletilmesini sağlayan “nota basımı”dır. Üçüncüsü ise sesleri kaydederek geniş geniş yığınlara ileten gramofon, radyo gibi teknolojik icatlardır” (Say, 2008: 16).

Müzik kendi içinde iletişim kurma özelliğini barındırır. Bunun dışında diğer bir durum ise müziğin iletilmesidir. İşte bu durumda da müziğin insanlara, kitlelere, topluluklara ve uzaklara iletilmesini sağlayan kitle iletişim araçları ortaya çıkıyor. Müzik eserlerinin geçmişten günümüze ulaşabilmesinde hiç şüphesiz kitle iletişim araçlarından bazılarının payı büyüktür.

İletişim ve müziğin ilişkisine bakıldığında özellikle kitle iletişim araçlarıyla kurduğu bağ oldukça önemlidir. Kitle iletişim araçlarını etkili kullanmak isteyenler müziğin gücünden yararlanmıştır. Radyo, sinema, Televizyon vb. programlarında akıllarda kalıcı olmak için mutlaka etkileyici müzikler kullanmışlardır.

2.6. Kitle Kavramı

Kavramın 1789 Fransız İhtilâlinde sonra yaygınlaştığı bilinmektedir. Ancak açık ve yaygın bir tanımı bulunmamaktadır. Çokluk ya da kalabalık anlamında da kullanılmakta, organize olup çalışan insanlar anlamında da kullanılmaktadır.

Kitle kavramını azınlığın karşıtı olarak düşünebiliriz. Azınlıkların azınlık olabilmesi için topluluklardan ve kitlelerden farklı olarak kendilerine özgü değer ve düşüncelere sahip olmak zorundadırlar. Kitleler ise azınlıklardaki gibi farklı olmaya yerine aynı düşüncede birleşmeyi ya da bir düşünceye sahip olmamayı tercih ederler.

“Nitekim kitle kavramı olumsuz anlamda çokluk ya da kalabalık kelimelerine karşılık olarak kullanılmaktadır” (Quail, 1994: s.32, Akt. Işık, 2005: 14).

“Kitlenin grup, kalabalık, halk ve kamu kavramlarından farklılıklarını ortaya koymak ve kavramı daha iyi anlayabilmek için ne tür özellikleri bünyesinde barındırdığını irdelemek gerekmektedir. Türdeşlik, duygusallık ve önyargılılık gibi karakteristikleri bulunan kitle içerisindeki bireyler, “bireysel düşünme yeteneklerini” yitirdiklerinden, kolaylıkla denetim altına alınabilmektedirler” (Bon, 1969: 37-70, Akt. Işık, 2005: 15).

Kitleler genellikle niteliği olmayan kişilerin oluşturduğu topluluklar olarak görülmektedir.

Kitle kavramı belli bir yerde toplanmış yığınlar olarak tanımlanmaktadır. Bu yığınların kendilerine ait nitelikleri bulunmaktadır. Sosyolojik açıdan kitle kavramı ya da kitle toplumu “toplumsal örgütlenme” olarak tanımlanmaktadır.

“Kalabalık yığın anlamında kullanılan kitle kelimesi, basit ve sıradan anlamıyla, ırkları, meslekleri, cinsiyetleri ve kendilerini bir araya toplayan tesadüf her ne olursa olsun, rastgele bir bireyler topluluğunu ifade eder” (Gustave Le Bon, 2005: 15, Akt. Sarı, 2006: 24).

Geçmişte kitle kavramı vasıfsız kuru kalabalık anlamlarında kullanılmıştır. Kitle kavramını farklı özellikleri bulunan kişilerin bir an için bir araya gelmesi olarak tanımlayabiliriz. İnsan yalnızken düşüncelerinin pek bir önemi yoktur. Kendisini bu yalnızlıktan kurtarıp bir kitlenin içine atabilirse artık düşüncelerini aktaracağı bir yapının içine dahil etmiş olur.

Kitlelerin içine dahil olan birey kendini ifade ederken kalabalığın verdiği güç ve cesaretle kendisini daha mutlu hissedecektir. Kendisini bir topluluğun üyesi olarak gören birey aynı zamanda kitleyi oluşturan parçalardan biri haline dönüşür.

Günümüzde kitle kavramı daha olumlu anlamlarda da kullanılmaktadır. Sivil toplum örgütleri gibi anlamlı bir amaç uğruna bir araya gelip kitleyi oluşturan topluluklar için kullanılmaktadır.

2.6. Kitle ve Müzik İlişkisi

Önceleri olumsuz anlamda kullanılan kitle kavramı günümüzde ortak amaçlar için bir araya gelen topluluk anlamında kullanılmaktadır. Kitleyi oluşturan bireylerin

ortak özellikleri bulunmakta aynı şeyi beğenmekte, aynı kıyafeti giymekte ve aynı duyguları hissetmektedirler.

Sosyal bir varlık olan insanoğlunun günümüzde bir kitlenin üyesi olabilmesi için yeteneklerini sergilemesi gerekmektedir. Müzikte de bu böyledir. Belli bir tarzda üretim yapan eser ortaya koyan bir kesim mutlaka vardır. Müzik üretilirken hangi kitleye hitap edeceğinin planı önceden yapılır. Örneğin çocuklardan oluşan bir dinleyici kitlesi için yapılan eğlenceli çocuk şarkıları olabilir. Dini duygulara hitap edecek bir ilahinin bestelenmesi ve ilahi seven bir kitlenin etkilenmesi de olabilir.

Günümüzde üretilen müzikler genellikle kısa ömürlü fakat sürükleyici olmaktadır. Popüler kültür ürünü olan “Single” ismi verilen tekliler bir anda yaz sezonuna damgasını vurmakta ve milyonlarca kez dinlenilmektedir. Bu durumu kitleleri etkileme ve müzik kitle ilişkisine örnek gösterebiliriz.

Teknoloji çağı ve popüler kültür ürünleri müzik kültürüne de doğrudan yön vermektedir. Sıra dışı müzik tarzları bir anda milyonları peşinden sürüklemekte ve etkilemektedir. Gelişen teknoloji sosyal medya kavramını “paylaşım” kelimesiyle sınırlandırmaktadır. Sosyal medya üzerinde yapılan bir paylaşımın anında milyonlarca kişi tarafından izlenilmesi ya da dinlenilmesi sayesinde o anda bir kitle ortaya çıkmaktadır. Kitleleri oluşturan unsur bu durumda yapılan paylaşımlar ve ortaya çıkan yeni akımlar olmaktadır.

Müzik sanatı ya da bilimi de kitlelerin oluşturduğu bu paylaşım ve akımlardan doğrudan etkilenmektedir.

2.7. Kitle İletişim Araçları

Kitle iletişim araçları denilince genellikle ilk akla gelenler radyo, televizyon ve gazetedir. Ancak bu araçların son dönemde sayıları oldukça fazladır. Kitle iletişim araçlarını ayırt edebilmek için bazı sınıflandırmalar yapılmıştır. Mekanik olanlar ve mekanik olmayanlar, mekanik olanlar radyo ve televizyon mekanik olmayanlar ise gazete ve dergi şeklinde sınıflandırılmıştır.

“Kitle iletişimi bir kitlesel araç yardımıyla (basın, radyo, televizyon, sinema vb.) dolaylı bir biçimde kurulan iletişim sürecidir. Kitle iletişim teriminin tarihine baktığımızda ilk olarak, 1940’larda Harold Lasswell tarafından siyasal bilimler

hakkında yapılan araştırmalarında tanımın kullanıldığını görmekteyiz” (Mutlu, 1998: 211).

Günümüzde kullanılan sosyal medya araçlarından önce tek yönlü bir iletişim hakimdi. Tek yönlü iletişim gelişmiş toplumlarda yerini kitle iletişimine bıraktı ve egemen güçler bu kitle iletişim gücünü, iletişim araçlarını çoğaltarak insanları etkilemek için kullandılar. Günümüzde kitleler arasında çok hızlı ve örgütsel bir iletişim mevcuttur (Kılıç, 2014: 24).

Kitle iletişim araçları geçmişte teknolojik yenilik olarak ortaya çıkarken günümüzde “sosyolojik” bir olgu olarak ortaya çıkmaktadır. Geçmişte neredeyse sadece siyasi alanda etkili kullanılan kitle iletişim araçları günümüzde kullanılması sosyal olmanın sosyalleşmenin bir göstergesi olarak görülmektedir. Bu araçların başında da “İnternet” ve ona bağlı çalışan bileşenleri gelmektedir.

Oskay (2000: 336)’a göre “İletişimin geniş yelpazesini aralarken, kişilerarası iletişim ve grupsal iletişim ile kitle iletişimini birbirinden çok ayrı ve bağımsız şeylermiş gibi ele almanın doğru olmayacağı anlaşılmalıdır”.

“Kitle iletişimini üreten ve kitle iletişim üretimini sürdürülebilir hale getiren bu araçlar, yalnızca elektrik ve elektronik teknolojisiyle sınırlı değildi kuşkusuz. Kasabanın meydanına asılan yazılı bir duyuru kitleye dönük olmadığından ya da kitlesel yönlendiriciliğinden dolayı kitle iletişim aracı kapsamına alınırsa, ilksel araçlarla da kitle iletişimin mümkün olabileceğini anlamak kolaylaşır” (Çamdereli, 2015: 108).

Kitle iletişim araçlarından bazıları yıllara, teknolojik gelişmelere ve kullanılabilirliğine göre yok olmuş, bazıları ise gelişmekte ve kullanılmaktadır. Örneğin televizyon evlerde ekranları daha büyük bir şekil de önemini korumakta. Telefon, haberleşme aracı olmaktan çıkıp akıllanmakta ve bilgisayarın yerini almış durumda. İnternet mesela posta ile başlayıp günümüzde her alana her işleme hakim durumda.

Bunun yanı sıra teknolojik gelişmeler nedeniyle günümüze ulaşamayanlarda mevcuttur. Faks makinesi, bilgi ve belgenin telefon yardımıyla aktarılmasını sağlayan cihaz günümüzde önemini yitirmiştir. Telgraf, geçmişte çok önemli durumları alfabetik haberleşme sistemiyle belirlerken günümüzde kullanılmasına

gerek kalmamıştır. Kitle iletişim araçlarının haber verme, eğlence, eğitim ve reklam hizmetleri gibi fonksiyonları bulunmaktadır.

Kitle iletişim araçlarını sıralayacak olursak; posta, telgraf, telefon, faks, gazete, fotoğraf, sinema, televizyon, radyo, uydu, internet, medya ve sosyal medya şeklindedir.

2.7.1. Radyo

İşitsel kitle iletişim araçlarından olan radyo, sesin kaydedilebilmesinden sonra iletilmesi de önem kazanınca ortaya çıkmış bir kitle iletişim aracıdır. Televizyondan önce en çok ilgi gören kitle iletişim aracıdır.

“Radyo daha çok ses sinyallerinin iletilmesi anlamına gelir. Radyo iletişimde kullanılan ve radyo dalgaları olarak da adlandırılan elektromanyetik dalgalar, verici ile alıcı arasında düz bir çizgi üzerinde yol alabileceği gibi, alıcıya, iyonosferden yansıtılarak ya da bir haberleşme uydusu aracılığıyla da ulaşabilir” (Çakır, 2005: 23, Akt. Çamdereli, 2015: 115).

Radyo ile birlikte müzik toplumsallaşmaya, toplumsallaştıkça da yoğun ve hızlı bir şekilde tüketilmeye başlamıştır. Müziği üreten ve sunan mekanizmalar, bir endüstri oluşturmak üzere artık hızla büyümektedir. Toplumsal alanda sırasıyla radyo ve onu bireysel yaşamın bir uzantısı olarak tamamlayan fonograf, pikap gibi yenilikler ortaya çıkmıştır. Bunlar müziğin gösteri endüstrisine doğru dönüşmesinde ona temel olan kitleselleşme özelliğini sağlayarak müziğin gelişimine hız kazandırmaktadır (Bağcan, 2007: 81).

Bilgi alıp vermek için kullanılan radyo işlemini uzay boşluğunda yayılan elektromanyetik dalgaların sistemli bir şekilde kullanılmasıyla gerçekleştirir (Doğan, 2017: 15).

Radyo yayıncılığının ülkemizde başlaması Avrupa ve A.B.D. ile aynı zamanlara rastlamaktadır. İlk yayın denemeleri Cumhuriyetten önce yapılmıştır. 1920-1922 yılları arasında Fransız savaş gemisinden Dar’ül Fünun’un konferans salonuna yapılan yayın Türkiye’nin ilk radyo yayını olarak bilinmektedir (Kocabaşoğlu, 1980: 11, Akt. Bağcan, 2007: 87).

Müzik sanatı ve bilimi için vazgeçilmez bir kitle iletişim aracı olan radyolar günümüzde halen önemini korumaktadır. Ülkemizde resmi ve özel olarak birçok radyo kanalı bulunmaktadır. Bu radyo kanalları belirledikleri kitlelere o kitlenin özelliğine göre hitab etmekte ve ihtiyacına karşılık vermektedir.

Kültür taşıyıcı görevi gören radyolar gelenekselliğin çizgisinden çıkmadığı sürece müzik kültürümüzün aktarılmasında da büyük önem arz etmektedir.

2.7.2. Televizyon

Radyo, gazete ve dergiyi gölgede bırakmasıyla bilinen televizyon çok etkili bir kitle iletişim aracıdır. İnsanların dünya da olup biteni öğrenme isteği nedeni ile evlerde başköşeyi kapmıştır. Sesle görüntüyü aynı anda sunması insanları büyülemiş etkisi uzun yıllar sürmüştür.

“Televizyon deyimi, Fransızca “Television” sözcüğünden gelmektedir. Anlamı “uzağı görme” dir. Bir başka şekilde tanımlarsak sabit veya hareketli resimlerin elektro manyetik dalgalar yardımı ile uzak alıcılara nakline televizyon diyoruz” (MEGEP, 2006:3).

Ses ile görüntüyü aynı anda sunan ve halen vazgeçilmez olan kitle iletişim aracı televizyondur. İzlenme oranı çok yüksek olan televizyonun kitle iletişimine etkisi oldukça büyüktür (Çamdereli, 2015: 119).

“Bugün oturma odalarımızın baş konuğu olan televizyonun ortaya çıkışının ve olağanüstü bir hızla yaygınlaşmasının altında yatan en önemli neden, insanların ufuk çizgisinin ötesinde yaşananları öğrenme isteğidir. Televizyon kelimesinin çeşitli dillerdeki anlamı da hep bu isteğe işaret eder niteliktedir. İngilizcede tele-vision, Almandada fern-sehen uzak-görme kelimelerinden türetilmiştir”(Aziz, 1981: 7).

Televizyonda yer alan programları düşündüğümüzde müzik programları hem reyting unsuru olarak hem de izleyicinin eğlence aracı olarak önemi büyük bir kitle iletişim aracıdır. Geçmişte tek resmi televizyon kanalımız olan TRT’de yayınlanan geleneksel müziklerimizden bugün sayısız kanalda yayınlanan her tarzda müziğe doğru değişim meydana gelmiştir.

2.7.3. Sinema

Kaya (2016: 21)’ya göre “Sinemanın gelişimi, kronolojik olarak ele alındığında öncelikle fotoğrafın keşfedilmesi, fotoğraf makinesinin icadı, teknolojik gelişmelere paralel olarak hareketsiz resimlerden hareketli resimlere doğru bir ilerlemenin olduğu görülmüştür”.

Herhangi bir hareketi düzenli aralıklarla parçalara bölerek bunların resimlerini belirleme ve sonra bunları gösterici yardımıyla karanlık bir yerde, bir ekran veya perde üzerinde yansıtarak hareketi yeniden oluşturma işi., 2. Film göstermeye yarayan özel bir makineyle görüntülerin beyaz perdeye yansıtıldığı salon veya yapı., 3. Güzel sanatların dalı olarak yansıtılmaya uygun olan filmleri gerçekleştirme ve yaratma sanatı, beyaz perde, yedinci sanat anlamlarını taşımaktadır (tdk.gov.tr, 2017).

Sinema makinelerinin icat edilmesinden sonra sinemanın macerası başlamıştır. Sinema, dikkatin en yoğun olduğu ve insanın kendisini rüya ortamında hissettiği kitle iletişim aracıdır. Genellikle bir eğlence unsuru olarak görülen sinema aslında görsel bir sanat ürünüdür. 1895'ten günümüze kadar gelişerek ilerlemeye devam etmiştir.

Sinemanın kökeninde yer alan görüntünün retinada iz bırakması olgusu 10. yüzyılın sonundan beri bilinmektedir. 19. yüzyılın başından itibaren görülen optik ve elektrik alanındaki gelişmeler ile Belçikalı fizikçi Joseph Plateau'nun 1832'de gözde hareket aldanması sağlayan fenakistiskop'uyla başlayan bir dizi gelişimin sonucu olarak 1880'lerin başında fizyolojist Marey'in saniyede eşit aralıklarla pes peşe çekilmiş on iki görüntü elde etmiştir. 1888'de Emile Reynaud'un kenarı delikli film şeridi sisteminin telif hakkını tescil ettirerek (bunlar, aynı zamanda sessiz sinema döneminin ilk isabetleri olacaktır) bu filmin müzik eşliğinde gösterimini yapması, 1892'de Edison'un kinetograf'ı ve son olarak Louis Lumiere'nin varacağı nokta olan sinematograf'ı bulması ile sinema ve televizyon 19. yüzyılın sonunda kendini hazırlayan teknik alt yapıya kavuşmuştur. İlk halka açık film gösterimleri 28 Aralık 1895'te, Paris'teki Grand Cafe'nin bodrum katında yapılmıştır (Beton, 1993: 5-6, Akt. Bağcan, 2007: 89).

“Durağan görüntüyü devingen hale getiren ve devingen görüntüyle anlatısı kuran sinema kitlelerin değişim ve dönüşümünü gerçekleştiren kitle iletişim araçlarından biridir” (Çamdereli, 2015: 118).

Sinemanın doğuşuyla birlikte sinema ve müzik ilişkisi artarak devam etmiştir. Özellikle bir duyguyu, düşüncüyü ve vurguyu en iyi ifade edebilme özelliği ile bilinen müzik sinemanın ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Sinema ve müzik sektörleri geliştikçe daha profesyonel işler ortaya çıkmaya başladı. Örneğin film müzikleri anlamında “en iyi film müziği” diye bir kavram ortaya çıktı ve her yıl farklı platformda ödüller verilmeye başlandı. Filmlerin müzikleri CD şeklinde satışa sunulmaya başladı.

Film müzikleri olsun, film esnasında etkileyici sahneler için yapılan müzikler olsun yani kısacası film ve müzik ayrılmaz iki unsur haline dönüşmüştür.

2.7.4. Telefon

İlk olarak insanların birbirinden haberdar olma isteği ve merak etme duygusu nedeniyle, bir ihtiyaç olarak icat edilmiş olan telefon günümüzde çok daha fazla ihtiyaa karşılık verebilmektedir. Teknolojideki akıl almaz ilerlemeler sayesinde günümüzde herkesin cebinde taşıyabildiği telefonlar bilgisayarları dahi geride bırakmıştır.

“Telefon, 1875“de Amerika Birleşik Devletleri (ABD)’nde icat edilmiş ve 1876“da patenti alınmıştır. Telefon hizmeti, 1877 yılında, “Bell Telephone Association” şirketi vasıtasıyla, ilk defa ABD’de verilmeye başlanmıştır(778 abone)” (Herbert, 1910: 5, Akt. Ersoy, 2017: 13).

“Farklı meknlarda bulunan kişiler arasında iletişime olanak sağlayan araçlardan biri olarak telefon, teknik olarak bir iletişim ve enformasyon aracı olmasının yanı sıra, aynı zamanda kültür, kimlik, siyaset ve ekonomi alanlarında rolü bulunan bir araçtır” (Uğurlu, 2013:6).

Telefonun ilk kablolu hallerini düşündüğümüzde müzikle ilgili bir bağ kuramayabiliriz. O dönemlerde iletişimin amacı tek yönlü haber verme haber alma şeklindeydi. Bir sonraki evre olarak telefon ceplerimize girmeye başladıktan sonra zil sesi ve gerçek seslerin yklenebilmesiyle telefon ve müzik arasında belirgin bir bağ ortaya çıkmıştır. Zamanla daha da ileriye giderek bir Radyo ve CD alar görevi görmeye başlamıştır.

Günümüzde akıllı sıfatını alan telefonlar milyonlarca uygulama ile müziğin tüm profesyonellik gerektiren özelliklerini sahibine sunmaktadır.

2.7.5. Gazete

Kitle iletişim araçlarından yazılı basın ürünü olan gazeteler teknolojik gelişmelerin altında ezilmiş olsa da günümüzde halen seslenebildiği küçük gruplar bulunmaktadır. Modern toplumun yapısındaki değişiklikler ve okuma alışkanlığının azalması nedeniyle gerileyen gazeteler geçmiş dönemlerde en önemli kitle iletişim araçlarından sayılmaktadır.

“İtalyanca “Gazetta” sözcüğünden gelen Fransa’da ilk kez 1631’de yayınlanan “La Gazetta” nedeniyle de yaygınlık kazanan gazete, çağdaş toplumların kitle iletişim araçlarının en önemlilerinden biridir” (Dağlı, 1995: 13).

“Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın” (tdk.gov.tr, 2017).

Gazetelerin müzikle olan ilişkisine bakıldığı zaman eski dönemlerde gazetelerde yayınlanan müzik yazıları göze çarpmaktadır. Yayınlandığı dönemin müzik kültürü hakkında da önemli bilgiler veren müzik yazıları sayesinde gazeteler müziğin kültür aktarıcısı konumuna gelmiştir.

Günümüzde ise okunma oranı oldukça gerileyen gazeteler müzik hakkında genellikle etkinlik, konser tarihleri ve magazin kısmıyla var olmaktadır.

2.7.6. Fotoğraf

“Fotoğrafın modern dünyadaki kültürel yerini belirleyen, hayatın her alanına nüfuz etmesini sağlayan en önemli gelişme; İngiliz bilim adamı ve sanatçı William Henry Talbot’ un tek bir görüntü negatifinden sayısız kopya elde edilmesine imkan veren negatif / pozitif fotoğraf işlemini bulması oldu” (Gökner, 2010: 15).

“...Fotoğraf sözcüğü, eski Yunanca ve Latince’de aynı kökten gelen photohs (ışık) ve graphis (çizim, yazı) sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur ve “ışıkla çizmek”, “ışıkla yazmak” anlamına gelir. Yani, fotoğrafın temel malzemesi ışıktır. Bu nedenle, fotoğraf ile bir mesaj iletmeye çalışan kişinin ışığı iyi tanınması gerekir” (İkizler, 2007: 9, Akt. Karaoğlu, 2009: 3).

Fotoğraf, dünyada “görsel dil” kavramını meydana getirmiştir. Duyguyu, hisleri, zevkleri ve düşünceleri kendi içinde barındırıp karşı tarafa aktarabilen bir iletişim aracı olmuştur (Ak, 2009: 1).

Görüldüğü gibi kitle iletişim araçları kategorisinde yer alan Fotoğraf’ın gerçeklik ve kopya gibi hem sanatsal hem de mantıksal birçok tanımı bulunmaktadır. Müzikle birleştiği noktaya baktığımızda müzikte bulunan ritim, uyum ve ahenk gibi unsurların fotoğrafta da bulunduğunu söyleyebiliriz.

Özellikle ışığı kullanarak oluşturulan fotoğrafların içinde yatan duygu ve mesaj müzikle anlatılabilmektedir.

2.7.7. İnternet

İnternet kavramı en basit haliyle önce iki bilgisayarı birbirine bağlama daha sonra tüm bilgisayarları birbirine bağlama fikriyle ortaya çıkmıştır. Fakat zamanla hayal bile edilemeyecek şekilde gelişim göstermiştir.

İnternetin kökleri 1962'ye, J.C.R. Licklider'in ABD'nin en büyük üniversitelerinden biri olan Massachusetts Institute of Technology'de (MIT) tartışmaya açtığı Galaktik Ağ kavramına kadar uzanır. Licklider bu kavramla, küresel olarak bağlanmış bir bilgisayar ağında, isteyen herkesin herhangi bir yerden veri ve programlara erişebilmesini ifade etmişti. MIT'de araştırmacı olarak çalışan Lawrence Roberts ile Thomas Merrill, 1965'te bilgisayarların ilk kez birbirleriyle konuşmasını gerçekleştirmiştir (Tekin, 2006: 1).

Günümüzde ise her türlü iş ve işlemlerde kullanılır hale gelmiştir. Öyle ki her hangi bir internet kesintisi durumunda tüm hayatı olumsuz etkileyecek durumlar oluşmaya başlamıştır.

Bugün dünyada yaklaşık olarak 2,405,518,376 milyar internet kullanıcısı vardır. Bu veri "Nielsen ve NetRatings" (International Telecommunications Union (ITU))"dan alınmıştır. Bu kullanıcı sayısının kıtalar arası dağılımı büyük farklılıklar gösterir. (Afrika: 2.77 milyon, Asya: 75.5 milyon, Avrupa: 91.82 milyon, Orta doğu: 1.90 milyon Kanada ve ABD: 147.48 milyon, Latin Amerika: 13.19 milyon) fakat sonuçta bu sayı çok büyük bir kullanıcı kitlesinin internet üzerinde bilgi aradığını göstermesi açısından çok önemlidir. Üstelik bu sayı gün geçtikçe hızlı bir şekilde artmaktadır 1995'de 16 milyon olan kullanıcı sayısı 1996'da 201 milyon 2000'de 332 milyon ve nihayetinde 2013 son ayında bu sayı yaklaşık olarak 2 milyara ulaştı. Bu dünya nüfusunun yüzde 68.9 ifade etmektedir Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in Ocak - Mart 2013 verilerine göre 15-70 yaşlar arası insanlarda bilgisayar ve dolayısıyla internet kullanım yüzdelerinden bahsetmek gerekirse sırasıyla yüzde 49.9 ve yüzde 48.9 olarak belirlenmiştir (Sabır, O. Danyal, 2014: 1).

İnternet günümüzde öyle akıl almaz ilerlemeler kaydetmiştir ki insanlar internetsiz kendilerini mutsuz hissetmektedir. Her türlü paylaşıma buna müzikte dahil cebimizde bulunan telefonun internetinden ulaşabilmek müzik severler için çok önemli bir gelişme.

İnternet ortamında bulunan paylaşım siteleri, video klipler, belgeseller, ses dosyaları, ses kayıt programları, çalgı uygulamaları vb. birçok uygulama ve program sayesinde müzisyenler bir birlerinden etkilenmekte ve kendi arşivlerini oluşturabilmektedirler. İnternet ve müzik için daha sayısız etkileşim örneği verilebilir.

2.7.8. Posta

Geçmişte haberleşmeye duyulan ihtiyaç nedeniyle ortaya çıkan bir iletişim aracıdır posta. Eski çağlarda savaşlarda, siyasi yazışmalarda ve kültürel yaşamda çok önemli bir unsur olmuştur. Haberleşme türleri gelişme gösterdikçe postada gelişmeye devam etmiştir.

İletişim ve haberleşme insanlar için ilk çağlardan günümüze kadar en önemli ihtiyaçlardan biri olmuştur. İnsanoğlu haberleşme için birçok yöntem denemiştir. Ateş yakma, duman, ses işaretlerinden, davul, boru, düdük gibi bütün imkânlardan faydalanılmaya çalışılmıştır. Bunlar için kararlaştırılmış şekiller uygulanmış ve iletişim sağlanmıştır. Bunun için hayvanlar ve özellikle de güvercinler kullanılmıştır. Haberleşme, yazının bulunmasından önceki ve sonraki dönemlerde farklılık göstermiştir. Yazılı kültürün gelişmesi ve bugünkü anlamda bir yerden bir yere iletilebilmesi oldukça önem kazanmaya başlayınca iletişimin belki de en önemli adımı olan posta taşımacılığının temelleri atılmaya başlamıştır. Haberleşme için düzenli bir posta sisteminin oluşturulması yazının bulunmasından sonradır (Eser, 2014: 3).

Posta, üzerinde bulunan adrese göre planlı ve programlı bir şekilde dağıtılan gönderinin bir noktadan başka bir noktaya ulaştırılması olarak tanımlanabilir (OECD, 1999: 23).

Ülkemizde posta hizmetleri 1950-2013 arasındaki dönemde 5584 sayılı Posta Kanunu ile düzenlenmiştir. Ancak söz konusu Kanun'da posta hizmeti kapsamında ele alınması gereken kargo hizmetleri için herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiş, bu boşluk 2003 yılında çıkarılan 4925 sayılı Karayolu Taşıma Kanunu ile kısmen giderilmiştir. Anılan Kanun'da kargo hizmetlerine ilişkin ayrıntılı düzenlemeler bulunmamakla birlikte, daha önce gayri resmi olarak faaliyet gösteren kargo işletmecileri anılan Kanun kapsamında yasal statü kazanmıştır (Gökdemir, 2014: 2).

Posta ile ilgili müziksel çalışmaya rastlanılmamaktadır. Posta kavramı mektup, paket vs. anlamlarına geldiği için müzikle ilişkilendirilemediği düşünülmektedir. Ancak yine de ilişkilendirmek istersek Geleneksel THM repertuarlarında kelime olarak birçok türkü'de geçmektedir. Bu yönüyle posta kelimesi bir müzik araştırmasına konu olabilir.

2.7.9. Telgraf

İlk çağlardan bu yana değişik haberleşme şekilleri kullanılmıştır. İnsanoğlunun haber almaya duyduğu ihtiyaç, onları farklı icatlar yapmaya sevk etmiştir. Telgrafta bunlardan biridir. Telgraf sayesinde bir haber uzak mesafeye kısa sürede iletilebilmiştir. Eski çağlarda haberleşme de insan gücüne duyulan ihtiyaç azalmış ve zamana karşı yarış başlamıştır. Telgraf "Telegraph" kelimesi "uzak yazan" anlamına gelmektedir.

“Telgraf, işaretlerle veyahut doğrudan doğruya harflerin belirtilmesi suretiyle fikirlerin ve yazının derhal uzaklara gönderilmesidir” (Şehitoğlu, 2012: 3).

“Elektrik akımının haberleşme alanında kullanılması fikriyle haberin kısa zamanda çok uzaklara iletilmesi sağlanmıştır. Bunu sağlayan araç ise “telgraf” olmuştur. Amerikalı Samuel F.B. Morse’un 1839 yılında elektrikli telgraf makinesini icat etmesi iletişim alanında çığır açmıştır” (PTT Genel Müdürlüğü, 2007: 187).

2.7.10. Faks

Birçok kaynakta “Belgegeçer” ismi ile geçmektedir. Yazılı, bilgi veya belgelerin telefon sistemi vasıtasıyla bir yerden bir yere iletilmesini anında sağlayan araç olarak tanımlanmaktadır.

Faks, fotoelektriksel dönüşüm sistemi ile çalışmaktadır. Yani bir evrak üzerindeki görüntüyü sayısal bilgiye çevirerek telefon hatları üzerinden taşınmaktadır. Faks cihazını İskoçyalı Alexander Bain isimli bilim adamı 1943 yılında bulmuştur.

2.7.11. Uydu

Uydu kavramı, uzaktan algılama yöntemi ile şekillenmektedir. Uzaktan bir bölgenin incelenmesinde büyük katkılar sağlamıştır. Uzay çalışmalarında görüntüleme, meteorolojik olayları inceleme ve kaynakları incelemede kullanılmıştır.

“Dünyanın ilk uydusu 1957 yılında Sovyetler Birliği (SSCB) tarafından fırlatılmış olan SPUTNİK’ tir. Bu uydunun uzaya gönderilmesi uzaktan algılama çalışmalarında yeni bir dönemi başlatmıştır. Yerin uzaydan otomatik fotoğraf makineleri ile fotoğraflarını çeken ilk insansız uydu 1959 yılında ABD tarafından uzaya gönderilen EXPLORER-6 uydusudur” (Kuru, 2005: 8).

“Uydular; herhangi bir bölgeden gönderilen sinyalleri, üzerinde bulunan elektronik devrelerden geçirerek istenilen bölgelere değişik frekans bantları aralığında gönderen ileri teknoloji ile hazırlanmış cihazlardır. Uydular yeryüzüne gönderdikleri sinyalleri değişen oranlardaki sinyal seviyeleri ile gönderirler ki buna uyduların ayak izi denir” (Kuru, 2005: 14).

Uydular sayesinde başlayan havacılık ve uzay teknolojileri çalışmaları günümüzde üst seviyeye ulaşmıştır.

2.7.12. Medya

Medya günümüzde kitle iletişim araçlarının tümüne birden verilen genel bir isim haline gelmiştir. Kamuoyuna ait anlamına gelmektedir.

“İletişimin kitlelere yönelik boyutunu ifade eden “medya” sözcüğü İngilizceden dilimize geçmiştir. İngilizcede “mass media” olarak kullanılan bu ifade “iletişim aracı; gazeteler, televizyon, radyo” olarak anlamlandırılmaktadır. Diğer bir ifadeyle kitle iletişim araçları=medya diyebiliriz” (Aksu, 2004: 18).

Medya gündelik hayatımızın her anına nüfuz ederken, sadece bizim neleri tartışmamız gerektiğini değil, neleri nasıl tartışmamız, olaylara ve sorunlara hangi açılardan bakmamız gerektiğini de belirlemektedir. Bu haliyle medyayı artık bir yol gösterici, bir tür aracı, aydınlatıcı, ışık tutucu olarak değerlendirmek yeterli görünmemektedir. Medya; ele geçirdiği güçle bize dilediklerini tartıştırmakta, dilediklerini aşağılatmakta, dilediklerini yüceltmekte ama asla kendisini tartışmanın içine çekmediği gibi bir de kutsallaştırarak tartışılmaz bir tabu haline getirmektedir (İrvan, 1997: 7, Akt. Bostancı, 2007: 3).

Medyanın kitleleri etkileyen ve yön veren gücünü her dönemde hissetmek mümkündür. Özellikle toplum içinde medyayı takip etmeyenler olup biteni anlayamamakta ve geride kalmaktadırlar. Bu kadar güçlü bir etkiye sahip olan medyanın kitle iletişim araçlarını kapsaması müzikle her alanda etkileşim içinde olduğunun göstergesidir.

2.7.13. Sosyal medya

“Bireyler web tabanlı bu hizmetler sayesinde ve belli ölçülerde tanınan imkanlar ile kimliklerini profiller ya da hesaplar olarak oluşturmakta ve platformun diğer kullanıcıları iletişim kurmaktadır” (Hacıfendioğlu, 2010: 57-71).

“Sosyal medya kavramı üzerine yapılan pek çok incelemede, bu kavram ile birlikte geleneksel medya kavramı da ele alınmaktadır. Çalışmalarda bu iki medya türünün birlikte ele alınmasındaki temel amaç; yeni bir medya türü olarak karşımıza çıkan sosyal medyayı anlamının geleneksel medya ile yapılan karşılaştırma sonucunda mümkün olabilmesidir” (Kızıllarslan, 2012: 26).

Medya kavramı günümüzde yeni bir isimle karşımıza çıkmaktadır. Günümüze kadar kullandığımız geleneksel medyanın haricinde artık sosyal medya ismiyle yeni bir tür hayatımıza girmiş bulunmaktadır. Sosyal medya denilen bu yeni türün en önemli özelliği toplumsal paylaşım alanları oluşturup insanların sosyalleşmesini sağlamasıdır.

“İnternet teknolojisinin gelişimi ve yeni iletişim ortamlarının oluşumu ile birlikte tüm insanların kendilerini içinde bulduğu sosyal medya, çağımızda yaşanan siyasi, askeri, ekonomik ve kültürel gelişmeleri en doğru şekilde değerlendirmenin anahtarı konumuna gelmiştir” (Kızıllarslan, 2012: 27).

Sosyal medya, internet ortamında insanların yaptığı paylaşımları ve diyalogları oluşturmaktadır. Sosyal medya insanların birbiriyle içerik ve bilgi paylaşımı yapmasını sağlamaktadır. Kullanıcılar istedikleri bilgiye çok kısa sürede ulaşabilmektedirler. Bu duruma müzik açısından baktığımızda müzikseverlerin birçok müzik kanalı ve sitesi aracılığıyla istediği müziğe hızlıca ulaşması örneği verilebilir.

İnternet aracılığıyla ortaya çıkan ve halen büyümeye devam eden sosyal medyada müzik içerikli paylaşımlar oldukça fazladır. Müzisyenlerin müzik siteleri aracılığıyla tıklanma, dinlenme ve izlenme oranlarına göre para kazandığı bir dünyadır sosyal medya.

“Kullanıcılarına arkadaşlarıyla sürekli iletişim halinde olmasına ve metin, video, fotoğraf ve müzik gibi içeriklerini paylaşımlarına izin veren sosyal ağlar; günümüz gençlerinin en önemli sosyalleşme aracı olmuştur” (Üçer, 2016: 13-14).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırma modeli, evren, örneklem, veri toplama araçları ve veri çözümleme yöntemleri hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırmada model olarak “durum çalışması” kullanılmıştır. Literatür taraması yolu ile elde edilen veriler araştırma alt problemleri sırasına göre yorumlanmıştır.

“Durumlar çeşitli biçimlerde karşımıza çıkabilir. Bir birey, bir kurum, bir grup, bir ortam çalışılacak durumlara örnek oluşturabilir. Durum çalışmaları nicel veya nitel yaklaşımla yapılabilir. Her iki yaklaşımda da amaç belirli bir duruma ilişkin sonuçlar ortaya koymaktır” (Yıldırım, Şimşek, 2016: 73).

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Ulusal Tez Merkezinde bulunan kitle iletişim araçlarına ilişkin (*posta, telgraf, telefon, faks, gazete, fotoğraf, sinema, televizyon, radyo, uydu, internet, sosyal medya ve medya anahtar kelimeleriyle aratılarak*) 9525 tez oluşturmaktadır. Örneklemine ise Ulusal Tez Merkezinde bulunan kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış 9525 tezdən, 43 müzik konulu tez oluşturmaktadır.

3.3. Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Araştırmada verilerin toplanması için “doküman incelemesi” tekniği kullanılmıştır.

“Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsar. Nitel araştırmalarda doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir” (Yıldırım, Şimşek, 2016: 189).

Araştırmada, verilere ulaşmak için ulusal tez merkezinin resmi sayfasında posta, telgraf, telefon, faks, gazete, fotoğraf, sinema, televizyon, radyo, uydu, internet, sosyal medya ve medya kelimeleri aratılmıştır. Arama sonucunda 9525 tez bulunmuştur. Bulunan bu tezleri mzık konusu ile sınırlandırmak için detaylı tarama bölümünde konu olarak mzık seçilmiştir. Konu olarak mzık seçildiğinde ise tez sayısı 43'e düşmüştür. Araştırmanın verilerini oluşturan tezlere bu Şekilde ulaşılmıştır.

Araştırmanın verilerinin çözümlenmesinde ise "İçerik analizi" tekniği kullanılmıştır.

"İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmek ve bunları okuyucunun anlayabileceği bir biçimde düzenleyerek yorumlamaktır" (Yıldırım, Şimşek, 2016: 242).

Araştırmada ulusal tez merkezinden elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırmada öncelikle incelenecek olan tezlerin pdf'lerine ulaşılmıştır. Ulaşılan pdf'ler belirlenen alt problemlere göre sayı, tarih, amaç, yazıldıkları bilim dalları ve bölümleri gibi kriterler doğrultusunda tablolaştırılıp yorumlanmıştır. Tablolaştırılan bu tezlerin mevcut durumu yorumlanırken ortak özelliklerine, farklı yönlerine ve amaçlarına ağırlık verilerek değerlendirilmiştir.

Kitle iletişim araçlarının her biri için kaynak taraması yapılmış ve tanımlarına ulaşılmıştır. Konuya ilişkin kitaplara ulaşılmış ve makaleler okunmuştur. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılan tezlerde müzikle ilgili hangi yönlere değinilmiş. Tezlerde mzık konusu nasıl işlenmiş, yerli müzikler mi yoksa yabancı müzikler mi çalışılmış, müziğin kitle iletişim araçlarına ya da kitle iletişim araçlarının müziğe katkıları olmuş mu gibi sorulara cevap aranıp yorumlanmaya çalışılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMU

Bu bölümde araştırmayla ilgili edilen bilgiler doğrultusunda araştırmamanın beş alt probleminin çözümü ortaya konmuş ve yorumlanmaya çalışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Problem: “Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan tezlerden müziği konu alan tezlerin sayısı kaçtır?”

4.1.1. Birinci Alt Problemin Çözümü:

Aşağıda kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış tezlerden müzik konulu olanlar tablo halinde incelenmiştir. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik içerikli tezlerin sayıları belirlenmiştir.

Tablo 1. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan tezlerden müzik konulu olanların sayıları

Anahtar kelimeler	Tezin Konusu	Tez sayısı
1. Radyo	Müzik	9
2. Sinema	Müzik	12
3. Televizyon	Müzik	9
4. Posta	Müzik	0
5. Telgraf	Müzik	0
6. Telefon	Müzik	0
7. Faks	Müzik	0
8. Gazete	Müzik	7
9. Fotoğraf	Müzik	0
10. Uydu	Müzik	0
11. İnternet	Müzik	1
12. Medya	Müzik	5
13. Sosyal medya	Müzik	0
	Toplam	43

Ulusal tez merkezinde yapılan detaylı tarama sonucunda radyo, sinema, televizyon, gazete, internet ve medya kelimeleriyle yazılmış tezlere rastlanmıştır. Bu tezlerin toplam sayısının da 43 olduğu görülmektedir. Genel duruma bakıldığında en fazla sinema alanında müzik konulu tezlerin yazıldığı görülmektedir. Müzik konusunda en az tezin yazıldığı alanın ise internet olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2. İkinci Alt Problem: “Tezler hangi yıllarda yazılmıştır?”

4.2.1. İkinci Alt Problemin Çözümü:

Aşağıda Radyo, Sinema Gazete, Televizyon, İnternet ve Medya ile ilgili yazılmış tezlerin hangi yıllarda yazıldığı tablo halinde verilmiştir.

4.2.1.1. Radyo

Tablo 2. Kitle iletişim araçlarından “Radyo” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
Özel radyo kanallarında yayınlanan müziklerin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerindeki etkileri.	1995
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri.	1996
Radyo, radyo haftası, radyo magazin, radyonun sesi ve radyo alemi dergileri açıklamalı kronolojik müzik yazıları bibliyografyası.	2001
Kültür taşıyıcısı olarak Türk Halk Müziği (TRT ve özel radyo örnekleri)	2004
Türkü radyolarının Türk Halk Müziği üzerindeki etkileri.	2006
Türk halk müziği uyanışının kitle medyası bileşeni olarak 'türkü radyo'	2009
TRT İstanbul Radyosu'nda 2000-2010 yılları arasında üretilen Türk sanat müziği programları ve analizleri.	2011
1950'den 2000'lere İstanbul Radyosunda neşredilen 15 faslın farklı açılardan incelenmesi.	2014
TRT İstanbul ve Ankara radyosu fasıl geleneğine ait repertuar kataloglaması (1945-2000)	2014

Radyo ile ilgili yazılmış olan tezlerin neredeyse hepsinin 2000 yılından sonra yazıldığı görülmektedir. 2000 yılından önce yazılmış olan iki tezin yayınlanma izni bulunmamaktadır.

Ayrıca tezlerden en eski tarihli olanının yılı 1995, en yeni tarihli olanının ise 2014 olduğu görülmektedir.

4.2.1.2. Sinema

Tablo 3. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
1950-1970 arası Türkiye'de sinema müzik ilişkisi.	1998
2000-2007 yılları arasında Türk sinemasında film müziği kullanımı.	2009
Halit Refiğ filmlerinde sinema ve müzik ilişkisi.	2009
Belgesel sinema penceresinden 1960'ların 'karşı kültür' müzik akımının Türkiye'deki yansımaları.	2011
Halit Refiğ'in ulusal sinema anlayışına örnek olarak 'Teyzem' filminin incelenmesi.	2011
Sinemada caz.	2014
Belgesel sinemada altkültür müzik türleri ve politik söylemlerinin incelenmesi.	2014
Yeşilçam sinemasında film müziği ve popüler kültürle ilişkisi	2014
15-18 yaş grubu lise öğrencileri ile Yeşilçam sinemasında kullanılan Türk Sanat Müziği repertuarından oluşan bir müzikal'in sahneye konması.	2015
Sinemasal anlatımda ses tasarımının rolü:2000 sonrası Türk sinemasından örnekler	2015
Sinema filminde müziğin dramaturjiye yaptığı yapısal ve işlevsel katkı bağlamında film analizi.	2016
Sinemada müziğin kullanımı.	2016

Sinema ile ilgili yazılmış olan tezlerin neredeyse hepsinin son 10 yıl içinde yazıldığı görülmektedir. Ayrıca tezlerden en eski tarihli olanının 1998 yılına ait olduğu görülmektedir.

4.2.1.3. Gazete

Tablo 4. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
Hürriyet gazetesinde yayınlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1948-1980).	2001
Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1924-1980).	2001
Raûf Yektâ Bey'in İkdâm Gazetesi'nde neşredilen Türk mûsikîsi konulu makâleleri.	2007
Akşam (1929-1940)? Gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası.	2010
Rauf Yektâ Bey'in Resimli Gazete, Yeni Ses ve Vakit gazetelerinde mûsikî ile ilgili makalelerinin incelenmesi.	2010
Akşam (1941-1950) gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası ve dönemsel değerlendirmesi	2011
Son Havadis (1953 - 1966) gazetesinde yer alan müzik yazıları bibliyografyası ve değerlendirmesi.	2015

Gazete ile ilgili yazılmış olan tezlere bakıldığında tezlerin son 10 yıl içinde yazıldığına rastlanmıştır. Ayrıca en eski tarihli tezin 2001 yılına ait olduğu görülmektedir.

4.2.1.4. Televizyon

Tablo 5. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
Televizyon reklamlarının ses-söz uyumu (Prozodi) yönünden incelenmesi ve dilimizin müziğine etkileri.	1986
Müzik yayınlarının değerlendirilmesi açısından 1995 yılı eylül-ekim-kasım ayları içerisinde Türkiye'deki televizyon kanallarına genel bakış.	1996
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri.	1996
Televizyon reklamlarında müziğin kullanım biçim ve amaçları, diğer reklam öğeleriyle olan ilişkisi ve hedef kitleye ulaşmak için önemi.	2005
Türkiye'de televizyon reklamlarında müzik: Reklam müziği endüstrisi ve üretimi.	2008
Kitle iletişim kurumları televizyon yayınlarının Türk müzik eğitimi açısından durumu ve değerlendirilmesi.	2008
TRT televizyonunda yayınlanan çocuk programlarının müzik eğitimi açısından incelenmesi.	2008
Televizyon çocuk programlarında yer alan müziklerin müzik dersi öğretim programı genel ve özel amaçları açısından incelenmesi.	2013
Türk Televizyonu'nun muhteşem müziği: Başarılı bir dizi'de anlam, yapım ve izleyicilik üzerine bir vaka çalışması.	2016

Televizyon ile ilgili yazılmış olan tezlere bakıldığında son 30 yılda geriye dönük olarak her 10 yılda bir artış görülmektedir. En eski tarihli tez 1986, en yenisi ise 2016 tarihlidir.

4.2.1.5. İnternet

Tablo 6. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
İnternet çağında yeni dijital ses kodlamaları ve müzik paylaşım yolları.	2011

İnternet ile ilgili yazılmış 1 adet tez bulunmaktadır. Bu tezin tarihi 2011’dir. Müzik konusunda en az tezin yazıldığı alanın internet olduğu görülmektedir.

4.2.1.6. Medya

Tablo 7. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış olan tezlerin yazıldığı yıllar

Tezin adı	Tezin yazıldığı yıl
Müzikte toplumsal-kültürel farklılaşma ve medya; 'İstanbul müzik' örneği	2009
1990 yılı ve sonrası Türkiye’de kitle iletişim araçları ve müzik medya üzerindeki etkisi.	2010
Müzik icracılarının kültür endüstrisi ve dinleyici beklentileri arasında yeni medya bağlamında uyum stratejileri.	2015
Müziklemenin dijitalleşmesi: Dijital medya müzikal aktivite biçimlerine nasıl müdahil olmaktadır?	2015
Türkçe heavy metal fanzinlerinde şok edici imgeler: Ana akım medyanın eleştirisine bir tepki mi?	2015

Medya ile ilgili yazılmış olan tezlerin son 10 yıl içinde yazıldığı görülmektedir. Tezlerden en eski tarihli olanı 2009 yılında yazılmıştır.

4.3. Üçüncü Alt Problem: “Tezlerin yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik türlerine göre genel durumu nasıldır?”

4.3.1. Üçüncü Alt Problemin Çözümü:

Aşağıda kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan müzik konulu 43 tezin yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlilik olarak ayrımı tablo olarak verilmiştir.

4.3.1.1. Yüksek Lisans Tezleri

Tablo 8. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan yüksek lisans tezleri

Kitle iletişim araçları	Yüksek Lisans Tezlerinin Sayısı
Radyo	7
Sinema	11
Gazete	7
Televizyon	7
İnternet	1
Medya	4

Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerden 37 tanesinin yüksek lisans alanında yazıldığı görülmektedir. En fazla tez yüksek lisans alanında yazılmıştır.

4.3.1.2. Doktora Tezleri

Tablo 9. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan doktora tezleri

Kitle iletişim araçları	Doktora Tezlerinin Sayısı
Radyo	2
Televizyon	2
Medya	1

Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerden 5 tanesinin doktora alanında yazıldığı görülmektedir. Doktora alanında yazılmış tez sayısı toplam tez sayısına göre oldukça az olduğu görülmektedir.

4.3.1.3. Sanatta Yeterlilik Tezleri

Tablo 10. Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu olan sanatta yeterlilik tezleri

Kitle iletişim araçları	Sanatta Yeterlilik Tezlerinin Sayısı
Sinema	1

Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerden 1 tanesinin sanatta yeterlilik alanında yazıldığı görülmektedir. Müzik konusunda en az tezin yazıldığı alanın sanatta yeterlilik olduğu görülmektedir.

4.4. Dördüncü Alt Problem: “Tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları hangileridir?”

4.4.1. Dördüncü Alt Problemin Çözümü:

Aşağıda kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış olan müzik konulu 43 tezin hangi üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalı ve ana sanat dalında yazıldığı çözümlenmeye çalışılmıştır.

4.4.1.1. Radyo

Tablo 11. Kitle iletişim araçlarından "Radyo" ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim Dalı	Bilim Dalı	Anasanat Dalı
Radyo, Radyo Haftası, Radyo Magazin, Radyonun Sesi ve Radyo Alemi dergileri	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			

açıklamalı kronolojik müzik yazıları bibliyografyası					
TRT İstanbul ve Ankara Radyosu fasıl geleneğine ait repertuar kataloglaması (1945-2000)	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Türk Müziği Anasanat Dalı
1950'den 2000'lere İstanbul Radyosunda neşredilen 15 faslın farklı açılardan incelenmesi	Haliç Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Türk Müziği Anasanat Dalı
TRT İstanbul Radyosu'nda 2000-2010 yılları arasında üretilen Türk sanat müziği programları ve analizleri	Haliç Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Türk Müziği Anasanat Dalı
Türk halk müziği uyanışının kitle medyası bileşeni olarak 'türkü radyo'	Dokuz Eylül Üniversitesi	Güzel Sanatlar Enstitüsü	Müzik Bilimleri Anabilim Dalı		
Türkü radyolarının Türk halk müziği üzerindeki etkileri	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Temel Bilimler Anabilim Dalı	Türk Halk Müziği Bilim Dalı	
Kültür taşıyıcısı olarak Türk Halk Müziği (TRT ve özel radyo	İstanbul Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim		

örnekleri)			Dalı		
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			
Özel radyo kanallarında yayınlanan müziklerin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerindeki etkileri	İnönü Üniversitesi	Fen Bilimleri Enstitüsü			

Radyo alanında yazılan tezlere bakıldığında Üniversite bazında en fazla İstanbul teknik Üniversitesinde yazıldığı görülmektedir. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anasanat Dalı bazında ise Türk Müziği Anasanat Dalı olduğu görülmektedir.

4.4.1.2. Sinema

Tablo 12. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim dalı	Bilim dalı	Anasanat dalı
Sinemasal anlatımda ses tasarımının rolü:2000 sonrası Türk sinemasından örnekler	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzik Anabilim Dalı		
Sinema filminde müziğin dramaturjiye yaptığı yapısal ve işlevsel	Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar Enstitüsü			Film Tasarımı Anasanat Dalı

katkı bağlamında film analizi					
Sinemada müziğin kullanımı	Doğuş Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Plastik Sanatlar Anabilim Dalı		
15-18 yaş grubu lise öğrencileri ile Yeşilçam sinemasında kullanılan Türk Sanat Müziği repertuarından oluşan bir müzikal'in sahneye konması	Haliç Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Türk Müziği Anasanat Dalı
Yeşilçam sinemasında film müziği ve popüler kültürle ilişkisi	Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı	Radyo Sinema ve Televizyon Bilim Dalı	
Sinemada caz	Beykent Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Sinema Televizyon Anasanat Dalı
Belgesel sinemada altkültür müzik türleri ve politik söylemlerinin incelenmesi	Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar Enstitüsü			Sinema Televizyon Anasanat Dalı
Halit Refiğ'in ulusal sinema anlayışına örnek olarak 'Teyzem' filminin incelenmesi	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzikoloji Anabilim Dalı	Genel Müzikoloji Bilim Dalı	
Belgesel sinema penceresinden	Marmara Üniversitesi	Güzel Sanatlar			Sinema Televizyon

1960'ların 'karşı kültür' müzik akımının Türkiye'deki yansımaları			Enstitüsü			Anasanat Dalı
2000-2007 yılları arasında Türk film müziği kullanımı	Maltepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı	Radyo Televizyon Bilim Dalı		
Halit Refiğ filmlerinde ve müzik ilişkisi	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzikoloji Anabilim Dalı	Müzikoloji Bilim Dalı		
1950-1970 arası Türkiye'de müzik ilişkisi	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü				

Sinema alanında diğer alanlara göre oldukça fazla tezin yazıldığı görülmektedir. Üniversite bazında bakıldığında genellikle çalışmaların İstanbul da bulunan üniversitelerde yapıldığı görülmektedir. Tezlerin geneli Sosyal Bilimler Enstitüsünde bazıları ise Güzel Sanatlar Enstitülerinde yazılmıştır. Çalışmalara Anabilim Dalı bazında bakıldığında birçok farklı Anabilim Dalında yazılmış olduğu görülmektedir. Anasanat Dalı bakımından ise Sinema Televizyon Anasanat Dalında yazılmıştır.

4.4.1.3. Gazete

Tablo 13. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim dalı	Bilim dalı	Anasanat dalı
Rauf Yektâ Bey'in Resimli Gazete, Yeni Ses ve Vakit	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	İlahiyat Anabilim Dalı	İslam Tarihi ve Sanatları	

gazetelerinde mûsikî ile ilgili makalelerinin incelenmesi				Bilim Dalı	
Son Havadis (1953 - 1966) gazetesinde yer alan müzik yazıları bibliyografyası ve değerlendirmesi	Gazi Üniversitesi	Güzel Sanatlar Enstitüsü			Türk Müziği Anasanat Dalı
Akşam (1941-1950) gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası ve dönemsel değerlendirmesi	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Türk Müziği Anabilim Dalı	Müzikoloji Bilim Dalı	
Akşam (1929-1940) gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Türk Müziği Anabilim Dalı		
Raûf Yektâ Bey'in İkdâm Gazetesi'nde neşredilen Türk mûsikîsi konulu makâleleri	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı		
Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1924-1980)	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Temel Bilimler Anabilim Dalı		
Hürriyet gazetesinde yayınlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1948-1980)	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			

Gazete alanında yazılan tezlere bakıldığında İstanbul Teknik Üniversitesi ön plandadır. İstisna olarak Gazi Üniversitesinde de yazılan tez bulunmaktadır. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anabilim Dalı bazında Türk Müziği Anabilim Dalları görülmektedir. İstisna olarak İslam Tarihi ve İlahiyat Anabilim Dalında da tezlerin yazıldığı görülmektedir.

4.4.1.4. Televizyon

Tablo 14. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim dalı	Bilim dalı	Anasanat dalı
Türk televizyonu'nun muhteşem müziği: Başarılı bir dizi'de anlam, yapım, ve izleyicilik üzerine bir vaka çalışması	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzik Anabilim Dalı		
Televizyon çocuk programlarında yer alan müziklerin müzik dersi öğretim programı genel ve özel amaçları açısından incelenmesi	İnönü Üniversitesi	Eğitim Bilimleri Enstitüsü	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı	Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı	
TRT televizyonunda yayınlanan çocuk programlarının müzik eğitimi açısından incelenmesi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı	Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı	
Kitle iletişim kurumları televizyon yayınlarının Türk müzik eğitimi açısından durumu ve değerlendirilmesi	İnönü Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı	

Türkiye'de televizyon reklamlarında müzik: Reklam müziği endüstrisi ve üretimi	Ankara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Radyo Televizyon ve Sinema Anabilim Dalı		
Televizyon reklamlarında müziğin kullanım biçim ve amaçları, diğer reklam öğeleriyle olan ilişkisi ve hedef kitleye ulaşmak için önemi	Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü		Müzik Anabilim Dalı	
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			
Müzik yayınlarının değerlendirilmesi açısından 1995 yılı eylül-ekim-kasım ayları içerisinde Türkiye'deki televizyon kanallarına genel bakış	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			
Televizyon reklamlarının ses-söz uyumu (Prozodi) yönünden incelenmesi ve dilimizin müziğine etkileri	Gazi Üniversitesi	Fen Bilimleri Enstitüsü			

Televizyon alanında yazılan tezlere bakıldığında İstanbul Teknik Üniversitesi ve İnönü Üniversitesinde yazıldı görülmektedir. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anabilim dalı bazında ise Güzel Sanatlar ve Müzik Anabilim Dallarında

yazıldığı sonucuna varılmıştır. İstisna olarak Bilim Dalı bazında Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı göze çarpmaktadır.

4.4.1.5. İnternet

Tablo 15. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim dalı	Bilim dalı	Anasanat dalı
İnternet çağında yeni dijital ses kodlamaları ve müzik paylaşım yolları	Yıldız Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü			Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı

İnternet alanında müzik konulu tezlere bakıldığında sadece bir tane tez yazıldığı görülmektedir. Tezin yazıldığı Üniversite yine İstanbul da bulunan Yıldız Teknik Üniversitesidir. Çalışma Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır. Anasanat Dalı bölümüne bakıldığında Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı bölümü olduğu sonucuna varılmıştır.

4.4.1.6. Medya

Tablo 16. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazıldıkları üniversite, enstitü, anabilim dalı, bilim dalları ve anasanat dalları

Tezin adı	Üniversite	Enstitü	Anabilim dalı	Bilim dalı	Anasanat dalı
Türkçe heavy metal fanzinlerinde şok edici imgeler: Ana akım medyanın eleştirisine bir tepki mi?	İzmir Ekonomi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tasarım Anabilim Dalı		

Müziklemenin dijitalleşmesi: Dijital medya müzikal aktivite biçimlerine nasıl müdahil olmaktadır?	İstanbul Bilgi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Medya ve İletişim Sistemleri Anabilim Dalı		
Müzik icracılarının kültür endüstrisi ve dinleyici beklentileri arasında yeni medya bağlamında uyum stratejileri	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Müzikoloji ve Müzik Teorisi Anabilim Dalı	Müzikoloji ve Müzik Teorisi Bilim Dalı	
1990 yılı ve sonrası Türkiye'de kitle iletişim araçları ve müzik medya üzerindeki etkisi	İstanbul Teknik Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Türk Müziği Anabilim Dalı	Türk Sanat Müziği Bilim Dalı	
Müzikte toplumsal-kültürel farklılaşma ve medya; "İstanbullu müzik" örneği	Marmara Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Gazetecilik Anabilim Dalı	Genel Gazetecilik Bilim Dalı	

Medya alanında yazılmış tezlerin çoğunun İstanbul Teknik üniversitesinde yazıldığı görülmektedir. Enstitü olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü göze çarpmaktadır. Anabilim dalı ve Bilim dalı olarak Müzik ve gazetecilik dalları görülmektedir. İstisna olarak İzmir Ekonomi Üniversitesinde Tasarım Anabilim Dalında yazılmış tez dikkat çekmektedir.

4.5. Beşinci Alt Problem: “Tezlerin yazılma amacı ve kullanılan yöntemi nedir?”

4.5.1. Beşinci Alt Problemin Çözümü:

Aşağıdaki tablolarda radyo, sinema, gazete, televizyon, internet ve medya başlıkları altında toplam 43 tezin yazılma amacı ve önemleri gösterilmiştir. Bu tezler gösterilirken tablonun sol tarafında isimleri, sağ tarafında ise amaç ve önemleri verilmiştir.

4.5.1.1. Radyo

Tablo 17. Kitle iletişim araçlarından “Radyo” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
Radyo, radyo haftası, radyo magazin, radyonun sesi ve radyo alemi dergileri açıklamalı kronolojik müzik yazıları bibliyografyası.	Bu çalışma, dergilerden yapılan bibliyografik inceleme ile dergilerin yayınlandığı tarihlerdeki müzikal görüşü ve düşünceleri ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak “Temel araştırma metodu” kullanılmıştır. Sorun belirlenmiş, doğruluk araştırılmış, genelleme ortaya konulmuş ve eleştirme yapılarak sonuca varılmıştır.
TRT İstanbul ve Ankara radyosu fasıl geleneğine ait repertuar kataloqlaması (1945-2000)	Bu çalışma, Cumhuriyet Dönemi Türk Makam Müziği tarihi göz önüne alındığında Türkiye’de radyo ve televizyon alanının en köklü yayın kurumu olan TRT ve diğer yayın organlarındaki fasıl yayınlarının katalogunu oluşturmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynakların tarihsel açıdan incelenmesi, arşiv çalışması, özel görüşme, röportajlar ve kataloglama kullanılmıştır. Ayrıca müzikal tür analiz yöntemi de kullanılmıştır.
1950’den 2000’lere İstanbul Radyosunda neşredilen 15 fasılın farklı açılardan incelenmesi.	Bu çalışma, 1950-2000 yılları aralığında fasıl yapısında oluşan değişiklik ya da benzerlikleri tespit etmeyi ve genel olarak klasik fasıl ile radyo faslının işleyiş bakımından benzer ve farklı yönlerini gözlemlemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak fasıllar arasındaki benzerlik ve farkların tespit edilebilmesi adına mukayese yöntemi kullanılmış olup, elde edilen veriler istatistiksel olarak sunulmuştur.
TRT İstanbul Radyosu’nda 2000-2010 yılları arasında üretilen Türk sanat müziği programları ve analizleri.	Bu çalışma, TRT İstanbul Radyosunda üretilen müzik programlarının içinde Türk Sanat Müziğine ayrılan süreyi istatistiksel olarak ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır.

Türk halk müziği uyanışının kitle medyası bileşeni olarak 'türkü radyo'	Bu çalışma, THM uyanışının kitle medyası bileşeni olan Türkü Radyo olgusunu tartışmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak görüşme ve mülakat yöntemi kullanılmış
Türkü radyolarının Türk halk müziği üzerindeki etkileri.	Bu çalışma, “Türkü Radyoları” olarak sınıflandırılan radyo istasyonlarının, Türk Halk Müziği üzerindeki etkilerini araştırmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kişisel gözlem, yerinde gözlem metodu kullanılmıştır.
Kültür taşıyıcısı olarak Türk Halk Müziği (TRT ve özel radyo örnekleri)	Bu çalışma, Türk Halk Müziği'nin TRT radyolarında ve bazı seçilmiş özel radyo yayınlarında yer alış ve sunuluş tarzı ile amaçları ve yeterlilik derecesini ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak istatistiksel yöntem kullanılmıştır.
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri.	Bu çalışma, Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk Halk Müziği ilişkilerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. <i>*Yayın izni bulunmayan tez.</i>	Araştırmada yöntem olarak kişisel gözlem ve görüşme yöntemi kullanılmıştır.
Özel radyo kanallarında yayınlanan müziklerin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerindeki etkileri.	Bu çalışma, Türkiye'de gelişim göstermiş olan, özel radyo kanallarının yayınladığı müziklerin, ilköğretim ikinci kademe öğrencileri üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. <i>*Yayın izni bulunmayan tez.</i>	Araştırmada yöntem olarak görüşme ve anket yöntemi kullanılmıştır.

Yukarıda Radyo kavramı ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin yazılma amacı ve önemi verilmiştir. Tezlerin amaç ve önemlerine bakıldığında Bibliyografya, Katalog ve arşiv oluşturma, Mevcut durum tespiti, Vaka incelemesi ve İstatistiksel inceleme gibi çalışmaların yapıldığı görülmektedir.

Radyo ile ilgili bu çalışmaların geneline bakıldığında konu olarak Türk Halk Müziği konusunun çalışıldığı göze çarpmaktadır. Ayrıca araştırmalarda Türkiye’de Radyo ve Televizyon anlamında resmi bir kurum olan TRT arşivinden yararlanıldığı görülmektedir.

4.5.1.2. Sinema

Tablo 18. Kitle iletişim araçlarından “Sinema” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
Sinemasal anlatımda ses tasarımının rolü:2000 sonrası Türk sinemasından örnekler.	Bu çalışma, bir filmin ses kuşağının tasarımında sesin hangi özelliğinin hangi işlevleri yerine getirdiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak analiz tekniği kullanılmıştır.
Sinema filminde müziğin dramaturjiye yaptığı yapısal ve işlevsel katkı bağlamında film analizi.	Bu çalışma, bir anlatım dili olarak “kullanılan müziğin” sinemanın diğer yapıcı bileşenleriyle buluşarak bir filme yapabileceği; etki ve katkıları ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak durum analizi tekniği kullanılmıştır.
Sinemada müziğin kullanımı.	Bu çalışma, sinemada müziğin kullanılmasına yönelik olup sinemanın başlangıcından günümüze kadar gelen süre içinde müziğin sinemada ne zaman kullanılmaya başlandığını belirlemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak hem belge araştırması hem de sinemada film müziği yapan bestecilerle görüşme tekniği kullanılmıştır.
15-18 yaş grubu lise öğrencileri ile Yeşilçam sinemasında kullanılan Türk Sanat Müziği repertuarından oluşan bir müzikal'in sahneye	Bu çalışma, Yeşilçam Müzikali ile hem Türkiye’de müzikale olan bu ilginin artmasına vesile olmayı, yeni kuşaklara müzikali tanıtmayı hem de Türk sanat müziğini	Araştırmada yöntem olarak laboratuvar çalışması tekniği kullanılmıştır.

konması.	yeni kuşaklara tanıtmayı ve sevdirmeyi amaçlamaktadır.	
Yeşilçam sinemasında film müziği ve popüler kültürle ilişkisi	Bu çalışma, Yeşilçam sinemasındaki film müziklerinin popüler kültürle ilişkisini incelemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak söylem analizi tekniği kullanılmıştır.
Belgesel sinemada alt kültür müzik türleri ve politik söylemlerinin incelenmesi.	Bu çalışma, bir yönünü ile kültür, alt kültür ve ifade biçimleri olarak müziğe, diğer yönü ile belgesel sinemada müziğin yer alma tarihine ve biçimlerine eğilmeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak söylem analizi tekniği kullanılmıştır.
Sinemada caz.	Bu çalışma, caz müziğinin dünyada ve ülkemizde sesli sinemaya geçildikten sonra filmlerde nasıl ortaya çıktığı audiovisual olarak göstermeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak yazılı kaynak taraması ve film çözümlemesi tekniği kullanılmıştır.
Halit Refiğ'in ulusal sinema anlayışına örnek olarak 'Teyzem' filminin incelenmesi.	Bu çalışma, Teyzem filminde ayrıntılı olarak Halit Refiğ Sineması'nın özgünlükleri aramayı amaçlamaktadır.	Araştırmada film çözümlemesi tekniği kullanılmıştır.
Belgesel sinema penceresinden 1960'ların 'karşı kültür' müzik akımının Türkiye'deki yansımaları.	Bu çalışma, 1960'lı yılları araştırmak üzere dönemi müzikal açılarından irdelemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak taraması ve görüşme tekniği kullanılmıştır.
Halit Refiğ filmlerinde sinema ve müzik ilişkisi.	Bu çalışma, Halit Refiğ filmlerini mercek altına alarak sinemanın müzikle olan ilişkisini ortaya koymayı	Araştırmada yöntem olarak yazılı kaynak taraması ve film çözümlemesi tekniği kullanılmıştır.

		amaçlamaktadır.	
2000-2007	yılları	Bu çalışma, Türk Sineması'nda film müziği kullanımının Batı Sinemasına göre ne durumda olduğunu ve müziklerin film başarısına katkısını incelemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak Ferdinand de Saussure'e ait olan Eşsürem-ardsürem (synchronic-diachronic) metodu kullanılmıştır.
1950-1970	arası	<i>*Yayın izni bulunmayan tez.(1998)</i>	<i>*Yayın izni bulunmayan tez.(1998)</i>
Türkiye'de	sinema		
müzik ilişkisi.			

Sinema alanında yapılan bu çalışmalara bakıldığında sinema ile müziğin etkileşimine dikkat çekilmektedir. Özellikle müziğin sinemada kullanılması, müziğin sinemaya katkıları, film müzikleri, Türk sinemasında Türk müziğinin kullanılması ve kültürel ilişkiler gibi konular üzerinde durulduğu görülmektedir.

Yazılan tezlerin geneline bakıldığında birçok alanda olduğu gibi sinema alanında da müziğin gücünün etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmış. Çalışmalar genellikle mevcut durumu tespit etmeye yönelik çalışmalardır.

4.5.1.3. Gazete

Tablo 19. Kitle iletişim araçlarından “Gazete” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
Rauf Yektâ Bey'in Resimli Gazete, Yeni Ses ve Vakit gazetelerinde mûsikî ile ilgili makalelerinin incelenmesi.	Bu çalışma, Türk müzikçi müzikolog Rauf YEKTA beyin Resimli Gazete, Yeni Ses ve Vakit gazetelerinde yayınlanan müzik makalelerini inceleyerek Türk müziği araştırmacılarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.
Son Havadis (1953 -	Bu çalışma, Son Havadis	Araştırmada yöntem olarak

<p>1966) gazetesinde yer alan müzik yazıları bibliyografyası ve değerlendirmesi.</p>	<p>gazetesinde yayınlanan konser ilanları, müzik dünyasına mal olmuş önemli isimler hakkında çıkmış haberler, müzik üzerine düzenlenen konferanslardan oluşan materyalleri bir araya getirerek “Kronolojik Bibliyografya başlığı altında toplamıştır. Müzikoloji sahasına hizmet etmeyi amaçlamaktadır.</p>	<p>kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.</p>
<p>Akşam (1941-1950) gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası ve dönemselleştirilmesi</p>	<p>Bu çalışma, müzik dünyasına mal olmuş önemli isimler hakkında çıkmış haberler, magazin haberleri, müzik etkinlikleri ve konferanslardan oluşan materyaller toplanmıştır. Cumhuriyet dönemi sanat hayatının anlaşılması noktasında fikir vermeyi amaçlamaktadır.</p>	<p>Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.</p>
<p>Akşam (1929-1940)? gazetesinde yer alan müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası.</p>	<p>Bu çalışma, başlangıçta fikir gazetesi olarak kurulan akşam gazetesinin Türk kültürüne ve Türk müziğine yapmış olduğu önemi katkıları incelemeyi amaçlamaktadır.</p>	<p>Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.</p>
<p>Raûf Yektâ Bey'in İkdâm Gazetesi'nde neşredilen Türk mûsikîsi konulu makâleleri.</p>	<p>Bu çalışma, Rauf Yekta Bey'in İkdâm gazetesinde neşretmiş olduğu Türk musikisiyle ilgili makalelerini konu edinmiştir. Ayrıca Rauf Yekta beyin Türk müziğine olan katkılarını incelemeyi amaçlamıştır.</p>	<p>Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.</p>

Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1924-1980).	Bu çalışma, Cumhuriyet gazetesinde yayımlanmış musiki yazılarının bibliyografik çalışması yaparak ülke müzik kültürü hakkında araştırmacılara büyük bir kolaylık sağlamayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.
Hürriyet gazetesinde yayınlanmış müzik yazıları açıklamalı bibliyografyası (1948-1980).	Bu çalışma, Hürriyet gazetesinin yayınladığı musiki başlıklı yazıları bir araya getirerek. 33 yıllık boyut içinde yer alan musiki yazıları bir araya getirmeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama ve doküman inceleme tekniği kullanılmıştır.

Gazete ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında gazetelerde çıkan müzik yazıları, musiki makaleleri ve müzik camiasının magazinsel yönleri bibliyografik çalışmalarla ortaya konulmaya çalışılmış.

Özellikle belirli tarih aralıkları dönemler ve özel bir gazete seçilerek o aralıklarda ya da dönemlerde gazetelerde çıkan yazılar arşivlenmeye çalışılmış. Çalışmaların geneli Bibliyografik ve arşiv oluşturma çalışmalarıdır.

4.5.1.4. Televizyon

Tablo 20. Kitle iletişim araçlarından “Televizyon” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
Türk Televizyonu'nun muhteşem müziği: Başarılı bir dizi'de anlam, yapım, ve izleyicilik üzerine bir vaka çalışması.	Bu çalışma, bir Türk dizisi olan Muhteşem yüzyıl'ın başarısında televizyon müziğinin kritik bir rol oynadığını ileri sürülmekte ve Müziğin reyting başarısı	Araştırmada yöntem olarak görüşmeler, katılımcı gözlemleri, işitsel-görsel analiz tekniği kullanılmıştır.

	kazandırdığını ispatlamayı amaçlamaktadır.	
Televizyon çocuk programlarında yer alan müziklerin müzik dersi öğretim programı genel ve özel amaçları açısından incelenmesi.	Bu çalışma, TV çocuk programlarında yer alan müziklerin, müzik dersi öğretim programını ve çocukların müzik eğitimini ne derece etkilediğini saptamayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak Belgesel Araştırma Yöntemi ve anket tekniği kullanılmıştır.
TRT televizyonunda yayınlanan çocuk programlarının müzik eğitimi açısından incelenmesi.	Bu çalışma, TRT televizyonunda yayınlanan çocuk programlarının müzik eğitimi açısından durumunu saptamak, yorumlamak ve gerekli durumlarda önerilerde bulunmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.
Kitle iletişim kurumları televizyon yayınlarının Türk müzik eğitimi açısından durumu ve değerlendirilmesi.	Bu çalışma, genel ve müzik içerikli televizyon yayını yapan kuruluşlardaki müzik yayınlarının türlerine göre dağılım durumu ve Milli Eğitim Bakanlığı müzik dersi öğretim programlarının genel amaç, temel becerileri ve değerleri ile ne derece örtüştüğü değerlendirmeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak istatistiksel ve betimsel yöntem kullanılmıştır.
Türkiye'de televizyon reklamlarında müzik: Reklam müziği endüstrisi ve üretimi.	Bu çalışma, Türkiye'de reklam müziği olgusunu sektörel olarak ele almayı ve reklam müziği endüstrisinin oluşumunu tartışmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak görüşme tekniği kullanılmıştır.

Televizyon reklamlarında müziğin kullanım biçim ve amaçları, diğer reklam öğeleriyle olan ilişkisi ve hedef kitleye ulaşmak için önemi.	Bu çalışma, televizyon için hazırlanmış reklam filmlerinde kullanılan müziklerin diğer reklam öğeleriyle olan ilişkilerini ve reklamın genel amacına sağladığı katkıları incelemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak tarama yöntemi kullanılmıştır.
Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk halk müziği ilişkileri.	Bu çalışma, Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye Radyo Televizyon Kurumu ve Türk Halk Müziği ilişkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. <i>*Yayın izni bulunmayan tez.</i>	Araştırmada yöntem olarak kişisel gözlem ve görüşme tekniği kullanılmıştır.
Müzik yayınlarının değerlendirilmesi açısından 1995 yılı eylül-ekim-kasım ayları içerisinde Türkiye'deki televizyon kanallarına genel bakış.	Bu çalışma, Türkiye'deki televizyon kanallarında yayınlanan müzik programlarını incelemiştir. Televizyon ve müziğin sosyolojik etkilerinin önemli olduğu düşüncesini araştırmayı amaçlamaktadır. <i>*Yayın izni bulunmayan tez.</i>	Araştırmada yöntem olarak kişisel gözlem tekniği kullanılmıştır.
Televizyon reklamlarının ses-söz uyumu (Prozodi) yönünden incelenmesi ve dilimizin müziğine etkileri.	Bu çalışma, Televizyonda yayınlanan reklamların müziklerinin prozodileri ne kadar doğrudur? Vokal müzikli reklamları prozodi açısından incelemeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak tarama modeli kullanılmıştır.

Televizyon ile ilgili çalışmalara bakıldığında televizyonun müzikle alakalı birçok yönü çalışılmış. Dizilerde kullanılan müziklerin dizinin popülerliğine etkisi, reklam müziğinin kullanım amaçları ve reklam endüstrisine katkısı araştırılmış.

Ayrıca televizyonda yayınlanan çocuk programlarındaki müziklerin müzik eğitime katkıları da çalışmaların amaç ve önemleri arasında olduğu görülmektedir.

Yapılan çalışmalar genellikle katkı ve ilişkiyi incelemeye yönelik mevcut durum incelemesi çalışmalarıdır.

4.5.1.5. İnternet

Tablo 21. Kitle iletişim araçlarından “İnternet” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
İnternet çağında yeni dijital ses kodlamaları ve müzik paylaşım yolları.	Bu çalışma, ses kodlama tekniklerini, müzisyenlerin, dinleyicilerin ve müzik şirketlerinin bakış açılarını göz önünde bulundurularak karşılaştırmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak katılımcı gözlemleri ve işitsel-görsel analiz tekniği kullanılmıştır.

İnternet ve müziği işleyen bu çalışmada yeni teknolojik gelişmelerle dijital ses kodlamalarının müziğe olan etkisini ve paylaşım yollarını incelendiği görülmektedir.

4.5.1.6. Medya

Tablo 22. Kitle iletişim araçlarından “Medya” ile ilgili yazılmış müzik konulu tezlerin “Amaç ve Yöntem” bilgileri

Tezin adı	Amaç	Yöntem
Türkçe heavy metal fanzinlerinde şok edici imgeler: Ana akım medyanın eleştirisine bir tepki mi?	Bu çalışma, Türkiye’deki heavy metal fanzinleri sahip oldukları bu tarz öğeler üzerinden analiz etmeyi amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak görsel analiz yöntemleri arasından söylem analizi seçilmiştir.

Müziklemenin dijitalleşmesi: Dijital medya müzikal aktivite biçimlerine nasıl müdahil olmaktadır?	Bu çalışma, Yeni dijital alanlar, zamansallıklar ve katılım süreçleri yaratan dijital medya ile müzikal eylemliliğin kesişimini yakalamaya çalışmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kişisel gözlem tekniği kullanılmıştır.
Müzik icracılarının kültür endüstrisi ve dinleyici beklentileri arasında yeni medya bağlamında uyum stratejileri.	Bu çalışma, yeni medyanın ve değişen dijital müzik teknolojilerinin; müzik endüstrisi, müzik icracıları ve dinleyiciyi nasıl etkilediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak tarihsel inceleme, alan çalışması, katılımcı gözlem, görüşme başta olmak üzere; anket yöntemi ve analiz kullanılmıştır.
1990 yılı ve sonrası Türkiye'de kitle iletişim araçları ve müzik medya üzerindeki etkisi.	Bu çalışma, kitle iletişim araçlarının artan kullanımı karşısında müzik üreten ve tüketen bireylerin medya kavramı üzerinden müziği nasıl algıladıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak taraması ve görüşme tekniği kullanılmıştır.
Müzikte toplumsal-kültürel farklılaşma ve medya; 'İstanbul müzik' örneği	Bu çalışma, Türkiye'de müziğin ve müzik medyasının izlediği seyri, müziğin toplumsal dönüşümü üzerinden anlamlandırmak ve İstanbul müzik tanımıyla Türkiye'deki müziksel değişimin bir tanımını da yapmayı amaçlamaktadır.	Araştırmada yöntem olarak kaynak taraması ve görüşme tekniği kullanılmıştır.

Medya alanında müzik konulu yazılmış olan tezlere baktığımızda müzik medyasında yararlanılan kitle iletişim araçları, toplumsal-kültürel farklılaşmalar, dinleyici beklentileri ve dijital medya gibi konularda araştırmalar yapıp mevcut durumları ortaya koymak amaçlanmıştır.

BÖLÜM V

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Araştırmanın bu bölümünde alt problemlerin sırasına göre sonuçlar ve sonuçlara ilişkin öneriler açıklanmıştır.

5.1. Sonuçlar

5.1.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Ulusal tez merkezinde yapılan detaylı tarama sonucunda önceden belirlenen 13 kitle iletişim aracından sadece radyo, sinema, televizyon, gazete, internet ve medya ile ilgili yazılmış lisansüstü tezlere rastlanılmıştır.

Ulaşılan tezlerin toplam sayısının da 43 olduğu görülmektedir. Genel duruma bakıldığında en fazla sinema alanında müzik konulu tezin yazıldığı görülmektedir. Müzik konusunda en az tez ise internet alanında yazılmıştır. Kitle iletişim araçları ve müzik konusunu birleştiren lisansüstü çalışmalarının sayısının çalışma alanının genişliğine göre oldukça az olduğu sonucuna varılmıştır.

5.1.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Sonuçlar

Kitle iletişim araçlarını konu alan müzik içerikli lisansüstü çalışmaların yazıldığı tarihlere bakıldığında 2000’li yıllardan itibaren akademik çalışmaların arttığı görülmektedir. Bu artışın genel nedenini lisansüstü eğitimlerin o dönem artış göstermesine ve hem müzik hem de iletişim ile ilgili akademik bölümlerin artışına bağlayabiliriz. 2000 yılından önce yapılan çalışmaların genellikle yayın izni bulunmamaktadır. Tüm çalışmaların geneline bakıldığında sayı bakımından en çok tez 2008-2016 yılları arasında yazılmıştır. İncelenen 43 tez arasından en eski tarihli olan Gazi Üniversitesi Fen bilimleri Enstitüsünde yazılmış olan 1986 tarihli yüksek lisans tezidir. En yakın tarihli olarak ise 2016 yılında yazılmış birkaç tezin bulunduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

5.1.3. Üçüncü alt probleme ilişkin sonuçlar

Kitle iletişim araçları ile ilgili yazılmış müzik konulu 43 tezdten 37 tez yüksek lisans alanında yazılmıştır. Toplam yapılan çalışma sayısına göre en fazla tezin

yüksek lisans alanında yazıldığı görülmektedir. Müzik konulu tezlerden 5 tez doktora alanında yazılmıştır. Doktora alanında yazılmış tez sayısının toplam tez sayısına göre oldukça az olduğu görülmektedir. Geriye kalan 1 tez ise Sanatta yeterlilik tezidir. Durumun geneline bakıldığında doktora ve sanatta yeterlilik çalışmalarına daha fazla ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

5.1.4. Dördüncü alt probleme ilişkin sonuçlar

Radyo alanında yazılan tezlere bakıldığında Üniversite bazında en fazla İstanbul teknik Üniversitesinde yazıldığı görülmektedir. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anasanat Dalı bazında ise Türk Müziği Anasanat Dalı olduğu görülmektedir. İstanbul üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsünde yapılan bir çalışma Radyo Tv ve Sinema bölümünde yazılmıştır. Bu bulgulardan hareketle Radyo konulu çalışmaları müzik bölümlerinin çalıştığı ve genel amaçlarının Türk müziğine katkı sağlamak amacıyla yapıldığı sonucuna varılmıştır.

Sinema alanında yapılan çalışmaların geneline bakıldığında çalışmaların İstanbul da bulunan üniversitelerde yapıldığı görülmektedir. Bu üniversitelerin bazıları da özel vakıf üniversiteleridir. Çalışmaların birçoğu Radyo Tv ve Sinema bilim dalı ve ana sanat dallarında yapılmıştır. Buradan İstanbul da bulunan üniversitelerin Radyo Tv ve Sinema alanında daha köklü bir geçmişe sahip olduğu sonucu çıkarılabilir. Tezlerin geneli Sosyal Bilimler Enstitüsünde bazıları ise Güzel Sanatlar Enstitülerinde yazılmıştır. Müzik bilimcilerin Sinema ile ilgili lisansüstü çalışmalarda daha pasif kaldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gazete alanında yazılan tezlere bakıldığında yine İstanbul da bulunan üniversitelerin hakim olduğu görülmektedir. Özellikle İstanbul Teknik Üniversitesi ön plandadır. İstisna olarak Gazi Üniversitesinde de yazılan tez bulunmaktadır. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anabilim Dalı bazında Türk Müziği Anabilim Dallarında görülmektedir. Gazete alanında İstisna olarak İslam Tarihi ve İlahiyat Anabilim Dalında bazı araştırmacıların Türk müziği ile ilgili çalışmalar yaptığı sonuçlarına da ulaşılmıştır.

Televizyon alanında yazılan tezlere bakıldığında da İstanbul Teknik Üniversitesinin sayı olarak yine önde olduğu görülmektedir. Fakat birbirinden farklı üniversitelerde konu ile ilgili birer tez yazılmıştır ve bu üniversiteler bulgular

bölümünde tablo halinde sunulmuştur. Enstitü bazında Sosyal Bilimler Enstitüsü, Anabilim dalı bazında ise Güzel Sanatlar ve Müzik Anabilim Dallarında yazıldığı sonucuna varılmıştır. İstisna olarak Bilim Dalı bazında Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı göze çarpmaktadır.

İnternet alanında müzik konulu tezlere bakıldığında sadece bir tezi yazıldığı ve bu tezin İstanbul da bulunan Yıldız Teknik Üniversitesi olduğu görülmektedir. Çalışma Sosyal Bilimler Enstitüsünde yapılmıştır. Anasanat Dalı bölümüne bakıldığında Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı bölümü olduğu sonucuna varılmıştır.

Medya alanında yazılmış tezlerde İstanbul Teknik üniversitesinin önde olduğu görülmektedir. Enstitü olarak Sosyal Bilimler Enstitüsü göze çarpmaktadır. Anabilim dalı ve Bilim dalı olarak Müzik ve Gazetecilik dalları görülmektedir. İstisna olarak İzmir Ekonomi Üniversitesinde “Tasarım Anabilim Dalı”nda yazılmış tez dikkat çekmektedir. Medya alanında müziğe yönelik çalışmalarda hem iletişim hem de müzik araştırmacılarının ilgisinin başa baş olduğu sonucu çıkarılmıştır.

5.1.5. Beşinci alt probleme ilişkin sonuçlar

Radyo ile ilgili yapılmış çalışmalarda araştırmacıların genellikle TRT kurumunu kaynak olarak aldığı açık bir şekilde görülmektedir. Bunun yanında bazı özel ve yerel radyolarla ilgilide çalışmalar yapılmıştır. Radyo çalışmalarında genellikle Türk Müziğinin gelişimine, değişimine ya da etkileşimlerine ağırlık verilmiş. Hem Türk Halk Müziği hem de Türk Sanat Müziğine bu açılardan yaklaşmış. Bu durumu Türk Müziğine katkı anlamında tezlerin ortak özellikleri olarak düşünebiliriz.

Özellikle çalışmaların başlangıç noktasının Cumhuriyet dönemi olduğu ve günümüze doğru geldiği görülmektedir. Tezlerin genelinde göze çarpan çok önemli bir durum ise radyo alanında yapılan çalışmaların TRT ya da özel radyo kurumlarında yayınlanan Türk Müziği programlarının farklı açılardan incelenmesi konusuna takılıp kalınmasıdır.

Sinema ile ilgili yapılan çalışmaların geneline bakıldığında tezlerin neredeyse hepsi “film müzikleri” konusuna ağırlık vermektedir. Beyaz perde de filmin konusu anlatmak istediği düşünceyi seyircinin içine işleyecek gizli kahraman müzik olarak görülmektedir. Bu nedenle en çok müziğin filme etkisi ve katkısı konusu araştırılmış.

Sinema-Müzik ilişkisinin oldukça geniş bir yelpazesi bulunmaktadır. Fakat araştırmacılar konularını Türk sineması ve Türk müziği ile sınırlandırmışlar. Araştırmacıların bazı tezlerde sadece bir Yeşilçam filmini ya da bir yönetmenin ünlü bir filmini incelemeleri çalışma alanının ne kadar geniş olduğunu göstermektedir. Yinede en çok lisansüstü çalışmanın yapıldığı kitle iletişim aracının sinema olduğu müzik açısından önemli bir sonuçtur.

Gazete ile ilgili yapılan araştırmalara baktığımızda belirli dönemlerde meşhur olan Resimli Gazete, Yeni Ses, Vakit, Son Havadis, Akşam, İkdâm, Cumhuriyet ve Hürriyet gibi gazetelerde yayınlanan makalelere ve müzik haberlerine ağırlık verilmiştir. Bu yayınlanan makaleleri ve haberleri araştırmacılar bir araya getirip bibliyografya çalışmaları oluşturmuşlardır. Araştırmacılar yaptıkları bibliyografya çalışmalarıyla belirledikleri dönemlerde gerçekleşen müzik olaylarını sıralı ve katalog şeklinde sunmayı ayrıca müzik bilimcilere kolaylık sağlamayı amaçlamışlardır. Ağırlıklı olarak Türk müziğinin magazinsel yönü üzerinde durmuşlardır.

Gazete metinsel bir araç olduğundan yapılan çalışmaların neredeyse hepsi bibliyografik çalışma olmuştur. Bu çalışmalar günümüz gazetelerinde çıkan müzik yazılarıyla kıyaslanarak o dönemde mi yoksa bu dönemde mi müziğe daha çok önem veriliyor sorusuna yanıt vermesi açısından önem taşımaktadır.

Televizyon ile ilgili çalışmalara bakıldığında üç farklı konu üzerinde durulduğu görülmektedir. Bunlar dizi müzikleri, reklam müzikleri ve çocuk programlarında kullanılan eğitici müzikler. Araştırmalara bakıldığında dizi ve reklam gibi televizyonun önemli gelir kaynaklarına, müziğin yaptığı etkiyi ve katkısını incelemişlerdir. Temel müzik eğitimi açısından çocuklara yararlı olabilecek müzik programlarıyla ilgili yapılan çalışmada ise sonuç olumsuz çıkmıştır. Bu sebeple yapılan çalışmalar göstermektedir ki televizyon kadar önemli ve güçlü etkisi bulunan bir kitle iletişim aracının sosyolojik, psikolojik ve kültürel yönleri çalışılabilirken sektörel yönüyle ilgilenilmiştir.

İnternet ile ilgili yapılmış konusu müzik olan bir tane kitle iletişim aracı çalışması bulunmaktadır. İnternet çağında yeni dijital ses kodlamaları ve müzik paylaşım yolları isimli çalışma günümüzde hem teknolojik bir gelişme hem de geleneksel müziğimiz açısından sorun olabilecek bir araştırmayı incelemiştir.

Seslerin otantik hallerinden sıyrılarak dijitalleşmeye doğru gitmesi müziğin gelenekselliği açısından sorun teşkil ederken, paylaşım yollarının gelişmesi ise müzik için iyi bir gelişmedir. Bu çalışma gelecekte de artarak ilerleyeceği varsayılan dijital ses kodlamalarının önemini yitirmeyecek bir çalışma olması açısından oldukça önemlidir.

Medya ile ilgili çalışmalara bakıldığında “müzik medyası” kavramı üzerinde durulduğu görülmektedir. Medyanın dijital yollarla kendine yeni alanlar yaratması ve dijital müzik teknolojisiyle iç içe olması araştırmacıları bu çalışmalara sevk etmektedir. Araştırmacılar çalışmalarında günümüzde internet aracılığıyla yürütülen dijital medyanın ve dijital müziğin etkileşimlerini endüstri ve dinleyici açısından incelemektedirler. Günümüzde Türk müziğinin ve dünya müziklerinin gelişiminin müzik endüstrisine bağlı olduğunu düşündüğümüzde müzik üreticilerini ve tüketicilerini yakından ilgilendiren çalışmalar olduğu için önem arz etmektedir.

5.2. Öneriler

- Kitle iletişim araçlarından bazıları ile ilgili çalışma yapılmadığı görülmektedir. Bununla ilgili müzik bilimciler ve iletişimciler yönlendirilip teşvik edilebilir. Özellikle günümüzde çok önemli bir yere sahip olan medya-sosyal kavramları üzerine çalışmaların artırılması önerilmektedir.
- Bazı iletişim araçlarıyla ilgili çalışmanın bulunmamasının nedeninin müzikle ilişkilendirilememesi olduğu düşünülmektedir. Bu anlamda müzikçilerin veya iletişimcilerin tez yazılmamış olan bu iletişim araçlarını incelediklerinde mutlaka bir ilişki bulacakları düşünülmektedir.
- Yüksek lisans tezine göre doktora tezlerinin sayısının çok az olduğu görülmektedir. Kitle iletişim araçlarını müzik açısından yüksek lisans düzeyinde çalışan müzik bilimciler veya iletişimciler, doktora çalışmalarının artmasına yönelik çalışmalarını derinleştirip devamı niteliğinde doktora taşıyabilirler.

- M¼zik ve iletişim alanında, lisans düzeyinde anadal ya da çift anadal kapsamında eğitim verilmesi önerilmektedir.
- Lisansüstü çalışmaların artmasına yönelik olarak her iki bilim dalına hakim olan “m¼zik ve iletişim” uzmanları yetiştirilmesi önerilmektedir.
- Uzmanların yetiştirilebilmesi için lisansüstü düzeyde enstitülere bağlı iki disiplini barındıran yeni bir bilim dalının açılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- AK, Semra Güler, *Fotoğrafın Kısa Tarihi Temel Fotoğraf Bilgileri Ve Tanıtım Fotoğrafçılığı*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.
- AKKAŞ, Salih, *Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenlikleri İçin Müzik Öğretimi*. Anadolu matbaacılık Bilge ders kitapları yay. dağıt. ve tic. ltd. şrk., Ankara, 2005.
- AKSU, A. Betül, *Medya, Çocuk Ve Din Eğitimi*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa, 2004.
- ALBAYRAK, Umut, *Müzik Beğenisind Kültürel Sermaye Ve Kültürel Elitizm: Kıbrıs Örneği*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2015.
- ATTALİ, Jacques, *Gürültüden Müziğe*, (Çev. G.G. Türkmen). Ayrıntı yayınları, İstanbul, 2014.
- AZİZ, Aysel, *İletişime giriş*, Hiperlink yayınları, İstanbul, 2010.
- AZİZ, Aysel, *Radyo ve televizyona giriş*, 1. bas. Ankara Üniversitesi Siyasi Bilimler Fakültesi Yay, Ankara, 1981.
- BAĞCAN, SARP, *Türkiye’de Müzik Endüstrisinin Gelişimi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, 2007.
- BAYGAL, Azize, *Kültürel Kimlik Bağlamında Müzik: Yıldız Olgusu*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Akdeniz Üniversitesi, Antalya, 2010.
- ÇAMLIDERE, Mete, *İletişime Giriş*, 2. bas. Dem Yayınları, İstanbul, 2015.
- DAĞLI, Nevzad, *Gazete Yayınlama Teknikleri*, İmaj Yayıncılık, Ankara, 1995.
- DOĞAN, Serhat, *Türkiye’de Değişen Radyo Dinleme Alışkanlığı Ve Özel Radyolarda Radyo Tiyatrosu*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.

- DÖKMEN, Üstün, *İletişim Çatışmaları ve Empati*, 23. bas., Sistem Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- ERSOY, Hulusi, *Osmanlı'da Telefon Hizmeti Ve İmtiyaz*, Yayımlanmış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2017.
- ESER, Gülşen, *Posta Hizmetleri Sektöründe Yapılan Reformlar, Posta Hizmetlerinin Serbestleştirilmesi "Ptt Aş Örneği"*, Yüksek Lisans Tezi, İzmir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir, 2014.
- GÖKDEMİR, Bülent, *Posta Sektöründe Evrensel Hizmet Uygulamaları Türkiye İçin Uygun Yöntem Önerisi*, Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2014.
- GÖKNAR, Nadide Burcu, *Bir İletişim Formu Olarak Fotoğraf Ve 20. Yüzyıl Fotoğrafçısının "Flaneur" Kimliği*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.
- GÜNAY, Edip, *Müzik Sosyolojisi*, 2. bas., Bağlam Yayıncılık, Ankara, 2011.
- GÜZ, Nükhet; KÜÇÜKERDOĞAN, Rengin ve Arkadaşları, *Etkili İletişim Terimleri*, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 2002.
- HACIEFENDİOĞLU, Şenol, (2010). Sosyal Paylaşım Sitelerinde Üye Bağlılığı üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 20, Sayı 2, 56-71.
- IŞIK, Metin, *Kitle İletişim Teorilerine Giriş*, 2. bas. Eğitim kitabevi yay., Ankara, 2005.
- KAPLAN, Ayten, *Kültürel Müzikoloji*, 2. Bas., Bağlam Yayıncılık, İstanbul, 2008.
- KARAKOÇ, Enderhan, *Medya Aracılığıyla Popüler Kültürün Aktarılmasında Toplumsal Değişkenlerin Rolü*, Yayımlanmış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007.
- KARAOĞLU, Yusuf, *Görsel Bir Sanat Dalı Olarak Fotoğraf Ve Yeni İletişim Ortamlarının Fotoğraf Sanatındaki Kullanımı*, Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2009.

KAYA, Mehmet M., *Sinemada Müziğin Kullanımı*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doğu Üniversitesi, İstanbul, 2016.

KILIÇ, Sadettin, *Kitle İletişim Araçlarının Gelişimi ve Sosyal Medyanın Siyasal İletişimi Etkileme Rolü*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2014.

KIZILARSLAN, Asu, *Sosyal Medyanın Toplum Üzerindeki Etkilerine Eleştirel Bir Yaklaşım*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2012.

KURU, Emel, *Uydular: Kullanım amaçları ve bir uygulama*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Adana, 2005.

MARANGOZ, Yiğit, *Bir İletişim Biçimi Olarak Müzik: 1960'lardan Günümüze Türkiye'de Rock Müziğin Gelişimi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2015.

MEGEP, *Meslekî Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi*, 2006.

MUTLU, Erol, *İletişim Sözlüğü*, 3. Basım, Ark Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara, 1998.

OECD, *Promoting Competition in Postal Services*. Directorate for Financial, Fiscal and Enterprise Affairs, DAFPE/CLP(99)22, OECD (30 September 1999).

OSKAY, Ünsal, *İletişim A-B-C'si*, Der Yayınları, İstanbul, 2005.

OSKAY, Ünsal, *Kitle Haberleşmesi Teorilerine Giriş*, 5. bas., Der Yayınları, İstanbul, 2000.

ÖZDEMİR, Özge, *İletişim Aracı Ve Kültür Ürünü Olarak Müzik: Elektronik Dans Müzik Örneği*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli, 2014.

ÖZLEM, Doğan, *Kültür Felsefesi*, Felsefe Tartışmaları 12. bas., Kent Basımevi, İstanbul, 1992.

PTT GENEL MÜDÜRLÜĞÜ, *Geçmişten Günümüze Posta*, Ptt Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 2007.

SABIR, Omar Danyal, *İnternet Üzerinden Bilgi Arama Davranışlarının Analizi*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul, 2014.

SAY Ahmet, *Müzik Nedir, Nasıl Bir Sanattır?*, Evrensel Basım Yayın, İstanbul, 2008.

ŞEHİTOĞLU, Mustafa, *Milli Mücadele’de Telgraf Muhaberatı (1918 – 1922)*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ, 2012.

ŞENEL, Onur, *Müzik Algısı, Müzik Tercihi Ve Sosyal Kimlik Bağlamında Müzikte Önyargı ve Kalıpyargı*, Yayınlanmış Doktora Tezi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir, 2013.

TDK. www.tdk.gov.tr.

TEKİN, Fırat, *İnternet Ve İleri Erişim Teknolojileri*, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Sakarya, 2006.

TOKGÖZ, Oya, *İletişim Kuramlarına Anlam Vermek*, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, 2015.

TURAL, Sadık Kemal, *Kültürel Kimlik Üzerine Düşünceler*, 2. bas., Ecdad yayınevi, Ankara, 1992.

TÜRK DİL KURUMU, *Türkçe sözlük*, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1992.

UÇAN, Ali, *İnsan Ve Müzik, İnsan Ve Sanat Eğitimi*, 3. bas. Evrensel Müzik Evi, Ankara, 1996.

UÇAN, Ali, *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkerler- Yaklaşımlar ve Türkiye’deki Durum*, Evrensel Müzik Evi, Ankara, 2005.

UĞURLU, Elif Gizem, *Tarih ve Kavram Olarak Yeni İletişim Teknolojileri*, Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları, Eskişehir, 2013.

ÜÇER, Neda, (2016). Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımı Bağlamında Gençlerin Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Niteliksel Bir Araştırma. *Yeditepe Üniversitesi Global Media Journal TR Eition*, Cilt 6, Sayı 12, 1-26.

YAYLAGÜL, Levent, *Kitle İletişim Kuramları*, Dipnot Yayınları, Ankara, 2006.

YILDIRIM, Ali, ŞİMŞEK, Hasan, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, 10. Bas., Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2016.

YUMLU, Konca, *Kitle İletişim Ve Araştırmaları*, 1. bas. İzmir, 1994.

